

Tartalom

Tanulmány

Sipos Gábor: Wesselényi Miklós és a református egyház	393
---	-----

Vasárnapi prédikációk

Fodor Lajos: Isten szabadító tette. Apostolok Cselekedetei 12,12–17.....	395
Gavrucza-Nagy Emese: Legyetek szentek! 1Péter 1,22–25.....	397
Lőrincz József Tibor: A mélység dicsérete. Zsoltárok 130,1–8.....	399
Sebestyén László Ede: A Krisztusnak beszéde lakozzék bennetek gazdagon. Kolossé 3,16.....	401

Prédikáció szórványvasárnapra

Id. Kun Árpád: Megújhodnak-e a folyton apadó gyülekezeteink és szórványaink? Ezékiel 37,4.....	405
--	-----

Prédikáció iskolakezdsre

Bíró-Halmágyi Sámuel: Hogy tökéletes legyen az Isten embere... 2Timóteus 3,16–17	408
--	-----

Lectio continua

Henk van de Graaf: A megbélyegzett emberek. 1Mózes 4,9–26	410
Az ember világrajötte. 1Mózes 5,1–12	413
Minden korlátot felrúgva... 1Mózes 6,1–8.....	416
Kereszthalálába megfeszítve meghalni. 1Mózes 6,9–7,24.....	420

A Genezáret partján

Máczy István: A percek. Az órák. Az évek	425
--	-----

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliórára:

Móra László Tibor: A másság mint homoszexualitás. Róma 1,28–32	427
--	-----

Rádioprédikáció:

Berger, Fritz: „Nagy örömet szerzek neki.” Ézsaiás 9,3.....	429
---	-----

Keresztelési igehirdetés:

Antal István: A teljesség ígérete. Máté 28,18–20	429
--	-----

Temetési igehirdetés:

Guidor Péter: Elég néked az én kegyelmem. 2Korinthus 12,7–10.....	431
---	-----

A borítólapon Gergely István plakettje

Hátlapon

Részletek Wesselényi Miklós *Balítéletekről* c. könyvéből

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály
Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea
ISSN 0254-4458

Tanulmány

Sipos Gábor

Wesselényi Miklós és a református egyház

Aki nem érdeklődik különösebben a magyar történelem iránt, az „árvízi hajós” Wesselényi Miklós képe annak is él a tudatában. A robusztus testalkatú, erőteljesen politizáló közéleti férfiú, a reformkor egyik vezéralakja kitörölhetetlenül belevésődött a magyar hagyományba, Jókai is megformálta egyik legnépszerűbb regényében, korántsem a feledés homályából kell tehát kiemelni. Emléke azonban – mint minden nagy történelmi alaké – általában eléggé sztereotip, munkásságának fontos részletei kevésbé ismertek.

Élelművének épp egy ilyen kevésbé ismert oldalát szeretnénk megvilágítani a továbbiakban, áttekintve röviden a református egyházhoz fűződő viszonyát.

Wesselényi Miklós Zsibón született 1796-ban a református id. Wesselényi Miklós és a katolikus Cserey Heléna fiaként, s gyermekkorát beárnyékolta édesanyjának meghurcoltatása, amelyet a református vallásra való áttérés miatt kellett kiállania. A hitűséget és a lelkiismereti szabadságot már a szülői házban mélyen a szívébe véste.

Közéleti pályáját 1818-ban kezdte a közép-szolnoki megyegyűléseken, majd 1825 után az országgyűléseken folytatta, ahol a reformpárti ellenzék hangadó vezére volt. Mint partiumi birtokos, mind a magyarországi, mind az erdélyi vármegyei reformmozgalomban részt vett. Egyik jeles patrónusi megnyilvánulása épp a liberális ellenzék marosszéki tevékenységéhez köthető. 1834-ben a szék közgyűlésén is hirdetni kívánta eszméit, a konzervatív párt azonban megvonta tőle a szót azon az alapon, hogy nem volt birtoka a szék területén. Elváratai ezért egy telket vásároltak számára Makfalván, Wesselényi pedig a nagylelkű gesztust hasonlóval viszonzta: az ajándékba adott házhelyre iskolát alapított. Az új tanintézet épülete 1836–38 között készült el, addig az alapkölettel egy időben megkezdett tanítás ideiglenes helyiségekben folyt. Az iskolát kezdettől fogva a református egyház fennhatósága alá helyezte, az évenkénti esperesi vizitáció örömmel jegyezte fel az ott folyó komoly munkát. Wesselényi Miklósnak köszönhető tehát Marosszék legkorszerűbb református népiskolájának létrejötte. Az iskola épületén ma is emléktábla hirdeti a nagylelkű alapító tettét: „A nemzet Wesselényinek – Wesselényi a nemzetnek.”

Közéleti munkássága mellett időt szakított arra is, hogy a református főurak hagyományos patrónusi–egyházkormányzati munkájában is részt vállaljon. Családjában immár másfél százados, apáról fiúra szálló hagyomány volt a zilahi egyházközség és az ottani iskola segítése, támogatása. Ifj. Wesselényi Miklóst nem csupán a tradíció kötelezte, hanem tudatos vállalás munkált benne, amikor 1831-ben elvállalta a zilahi kollégium főgondnokságát: nem csak szűkebb pátriájának, de az egész magyarság felemelkedésének ügyét kívánta szolgálni a kollégium korszerűsítésével, a tanítás színvonalának emelésével. November 2-án az új professzor, Hiri Ferenc az ő jelenlétében tartotta meg beköszöntő beszédét a kollégium még csupán félig kész új épületében, s a lelkes közönség közadakozást hirdetett az iskolaház mielőbbi befejezésére. Wesselényi főgondnok egy-maga vállalta két tanterem bevakolásának és teljes felszerelésének költségeit, s a munka még abban a hónapban elkészült.

Wesselényi Miklós családja más tagjaival együtt már ekkor tervezte, hogy a kollégium tanári karának kibővítése céljából még két professzori állás létesítésére tesz alapítványt, ami aztán 1838-ban meg is valósult. Ezzel egyúttal némiképp függetleníteni szeretne volna a kollégiumot a helyi egyházközségtől, hogy távlatosabb célokat szolgálhas-

son. Hosszas viták után a zilahi eklézsia végül beleegyezett a tőle függetlenebb és az Erdélyi Református Főkonzisztóriumnak közvetlenül alárendelt kollégiumi szervezet létrehozásába, Wesselényi pedig egymaga állta az egyik új professzori állás költségeit, a másikat Wesselényi Farkassal, Istvánnal és Ferencsel együtt. (A szükséges tanári lakás is az ő költségükön készült el 1843-ban.) Az ekkor már Freyvaldenben gyógykezelésen levő Wesselényi Miklós 1841 decemberében levélben fejezte ki örömét a létrejött békesség fölött: „Azt óhajtom, hogy a zilahi iskola remény s erő-dús életbe lépjék.” Egyúttal pedig azzal kárpótolta a zilahi gyülekezetet, hogy a felállítandó kiseddóvó intézet javára évente 60 rénes forintnyi adományt tett az óvodai tanító fizetésére.

Nemcsak a kollégium külső és szervezeti életét tartotta fontosnak, hanem az eredményes tanításhoz nélkülözhetetlen könyvtár bővítéséhez is többször hozzájárult adományaival. A 19. században a család tagjai közül a zilahi iskoláért kétségkívül Miklós tett a legtöbbet, s ha az utókor hálából Wesselényi Kollégiumnak nevezte el a tanintézetet, ebben az ő érdemeinek hálás elismerése is belefoglaltatik.

Vasárnapi prédikációk

Fodor Lajos
Halmi

Isten szabadító tette

Alapige: Apostolok Cselekedetei 12,12–17
Bibliavásolás: Zsidókhöz 3,1–14

A hajónapló pontosan rögzíti az időjárás aznapi adatait, betájolja a koordináták határai közé a hajó állását, leírja a hajó állapotát, a legénység beosztását... Ha beleolvasunk, napról napra a legpontosabb adatokból következtethetünk a tengeren folyó életre. A modern közlekedési eszközökön mindent a fekete doboz rögzít, amely akkor is megmarad, ha a repülőgép lezuhan vagy a hajó elsüllyed. Annak képanyagából ki lehet olvasni a katasztrófa okát. Jó segédeszköz ez az utolsó pillanatok visszapergetésére.

Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv is ilyen fekete doboz. Lapjait forgatva, pontos képet kaphatunk az anyaszentegyház életének alakulásáról, melyben Szentlélek munkálkodik. Nemrégén Kárpátalján jártam és olyan jólesett hallani egy egyszerű református asszony szájából: „Tiszteletes úr, a mi gyülekezetünkben a Szentlélek munkálkodik!”

Szentlélek nem pászmaszerűen jár, mint a nyári zápor. Állandóan itt van közöttünk. Csodákat tesz. Csupán engednünk kell, hogy felgerjedjen tüze életünkben és elkezdje bennünk a maga munkáját.

Isten anyaszentegyháza a legveszesebb időkben is létezett és fenn tudott maradni, mert kősziklára épült. Üldözték, nyomorgatták, sanyargatták mind a vezetőket, mind a híveket. De Krisztus szeretete megtartotta és hisszük, megoltalmazza a világ végezetéig!

I.

Krisztus szolgáinak üldözését írja le a 12. fejezet. Arról értesülünk az első versekben, hogy Heródes király kegyetlenségében egészen odáig ment, hogy Jakabot, a János testvérét megölesse. Következett volna a sorban Péter, akit húsvétkor akart a nép elé vezetni, addig börtönben akarta tartani. Számítása nem jött be, mert Isten angyala kiszabadította Pétert a börtönből.

A történelem folyamán szinte megszámlálhatatlan az üldöztetések száma és időtartama. Voltak nyilvános meghurcoltatások, bebörtönzések, kivégzések, de voltak olyan titkos, alattomos zaklatások, amelyekre mind a mai napig nem derült fény és amelyeknek krónikája még megírásra vár.

Többben még ma is hallgatnak arról az időszakról, amely életük „pokoljárása” volt.

Az üldözés korának is vannak vigasztaló eseményei: Isten a nehéz helyzetben is megerősítette az üldözötteket. Számukra az üldözés következménye nem Krisztus elhagyása lett, hanem sokkal inkább a Krisztushoz ragaszkodó szeretet. Nem riasztotta el őket Istentől, hanem közelebb hozta őket a Mindenhatóhoz. Még erőteljesebben szólaltak, mint eddig, mert tudták: *Isten Igéje nincs bilincsbe verve.*

A másik erőforrás az volt, hogy a gyülekezetek szüntelenül könyörögtek értük. Nem érezhették magukat egyedül. Krisztus mellett ott voltak hittársaik, akik szívükben hordozták sorsukat, akik kérték Istent, hogy szabadítsa ki őket igazságtalanul rájuk rótt fogságukból.

Például arra tanít, hogy a legveszélyesebb helyzetben is tudjunk megerősödni Krisztusban. Mindenkor erőt meríthetünk az Igében felismert igazságból: „Az igaz ember pedig hitből él.”

II.

A börtönből csoda folytán szabadult Péter apostol először Márk házához megy, ott kér bebocsátást. Az ajtó zárva van, a bentlévők imádkoznak. A szolgáló teszi a dolgát: nem nyitja ki azonnal a kaput a kopogtatásra. Óvatosságból meg akar győződni arról, hogy nem ellenség áll-e az ajtó előtt. Péter beszél hozzá és Rodé felismeri hangját. Nem lehet más, csakis Péter! Zavarában nem tudja mit csináljon. Nem a kaput nyitotta ki, hanem örömeiben befutott és elmondta, hogy a bebörtönzött Péter áll a kapu előtt.

A nem várt esemény mindig ilyen „zavart” lelkiállapotot idéz elő, amikor nem természetesen viselkedünk, talán nem is vagyunk tudatában annak, hogy az adott pillanatban mit kellene tenni. Az ösztönünkre hallgatunk ilyenkor. Sokan átéltek már ezt a lelkiállapotot, amikor a nagy öröm miatt, vagy a nem várt bánat miatt, hirtelen nem tudtátok, mit is kell tenni. A kételkedő Tamás is csak ennyit tud mondani, miután megbizonyosodik arról, hogy a feltámadott Krisztus áll vele szemben: „Én Uram és én Istenem!”

Rodé hírmondó, örömhírvivő lesz, elmondhatja, hogy az a Péter áll a kapun kívül, akinek a szabadulásáért oly forrón imádkoztak.

Isten gyakran azzal tüntet ki bennünket, hogy az evangélium hirdetői lehetünk. Végezzük örömmel ezt a feladatot, mint Rodé!

A házban lévők nem hittek Rodénak. Azt feltételezték, hogy a Péter angyala jött el. Vitatkoztak a szolgálóval.

Az örömhír felől lehet vitatkozni, lehet emberi észokokat felhozni ellene, lehet kételkedni benne, ahogy a házban lévők cselekedtek – de valamennyien eljutunk a megbizonyosodásig, ha a bizonytalankodást le tudjuk győzni.

III.

A még mindig hangzó zörgetés készletti arra a bentlévőket, hogy odarohanjanak az ajtóhoz és kinyissák. És akkor történt meg a megbizonyosodás: a szolgáló igazat mondott, Péter áll az ajtó előtt.

A felnyitott ajtók előtt tárul fel számodra is az élet. Mindig van valaki, aki elvezet ehhez az ajtóhoz. Lehet ez akár szülő, akár nevelő, akár jó tanácsadó. Aki örömhírt mond számodra, mindig az vezet el az ajtóig.

Jézus Krisztus mondotta önmagáról: „Én vagyok a juhoknak ajtaja.” A Jelenések könyvében egészen más összefüggésben van szó Krisztus és az ajtó kapcsolatáról: „Ímé az ajtó előtt állok és zörgetek; ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, és ő én velem.” (Jel 3,20)

Talán sokáig nem hiszel a bizonyágtévőknek, de amikor megbizonyosodsz a valóságról, csak ámulsz és csodálkozol, hogy Istennél minden lehetséges.

A megszabadult Péter övéi között a szabadító Úrról tesz bizonyosságot, aki őt is kiszabadította a börtönből. Ez a bizonyágtétel még inkább megerősítette az imádkozó gyülekezetet abban a hitben, hogy Isten ott munkálkodik szüntelenül közöttük és őrzi életüket.

Ezért minden hívő vallomása lehet a Pál vallomása, aki így szól: „Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmaságok, sem jelenvalók, sem következendők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban.” (Róm 8,38–39)

Ez a hitvallás nemcsak egy nagy vigasztalás, de bizonyosság is afelől, hogy Isten szeretetében meg tudunk maradni, mert ez a szeretet tart meg bennünket. Amen.

Legyetek szentek!

Alapige: 1Péter 1,22–25
Bibliaolvadás: Róma 14,1–12

Kedves Testvéreim, minden keresztyénnek akár az első században élt, akár a 21. századot éli, szüksége van arra, hogy útmutatást nyerjen az apostoloktól, a tanítóktól, magától Krisztustól az Ő Igéje által ahhoz, hogy hogyan élje új életét.

A keresztyén élet új élet, más élet, olyan élet, amelyik minden napon mérlegre áll, tükröbe néz, amelyet maga az Igazság Istene állít eléje. Minden napon, életünk minden percében létünk ezen sajátosságára kell figyelniünk. Az akkori és a mai keresztyének helyzete nem sokban különbözött. Akkor egy pogány világ vette körül őket, ma pedig, bár névleg keresztyén világban élünk, tapasztalataink túlnyomó többsége az istentelenség nyomorúságát mutatja. Ha valóban keresztyének lennének azok, akik magukat annak vallják, akkor nem visszhangozná a sajtó, a televízió, a rádió a megannyi szörnyűséget, akkor egy békésebb Földön élhetnének.

Ez a világ, amelyben mi élünk, legalább olyan pogány, mint az első keresztyének világa. Akkor, az első századokban Krisztus követőinek pusztá létükért kellett küzdeniük. Keresztyén mivoltunkért ma is küzdenünk kell, hiszen az egyedül hiteles az, hogyha életvitelünkkel bizonyítjuk azt, hogy keresztyének vagyunk. Hitvalló őseinknek életükkel kellett bizonyosságot tenniük a hitükről. Hogy elfogadtassák keresztyéni mivoltukat, emelt fővel kellett megálljanak az arénákban, hogy megdöbbsentsék a vére és a cirkuszra áhító római népet. Ők megállták a helyüket. Ma nekünk kellene életvitelünkkel megdöbbsentenünk környezetünket, a névleges keresztyéneket, hogy változás történjék.

Ez, az olykor idealistának tartott út, az egyetlen lehetséges út a számunkra. Ezzel szemben már Krisztus halála után 20–30 évvel megjelennek azok az ellentétek, amelyek tönkretelhetik az akkori, parányi keresztyén gyülekezeteket. Megjelennek az apró igazságocskák. Mindenki a maga igazáért küzd, és harcol, mintha csak egyedül ő birtokolná az egyedül üdvözítő Igazságot. Van aki az Úrért eszik, van aki az Úrért nem eszik, és keményen kitart emellett. Csodálatos Pál apostol Istentől nyert bölcsessége a felolvasott versekben, amikor nem áll le vitatkozni, mondván: igen, annak van igaza, aki az Úrért eszik, vagy éppen annak, aki az Úrért nem eszik. Nem megy be a zsákutcába, nem áll senkinek a pártjára, nem képviseli senkinek földi ügyét, sem a zsidókét, sem a görögökét, hanem egyedül a megfeszített Krisztusról akar tudni a gyülekezetek előtt. Arról beszél, aki az egyedüli mérce, mert hittapasztalata által jól tudja, hogy az Úrnak van hatalma és ereje, hogy a különböző módon hívő, különböző módon élő, mégis Krisztust követni akaró embereket megtartsa. Ha hitük valóban igaz, tiszta, akkor melléjük áll.

Péter apostol a keresztyén életben irányadóként a szentséget nevezi meg: „legyetek szentek” – mondja, és Krisztusra utal, mert Ő szent volt. Krisztus szavait idézi: legyetek szentek, mert én szent vagyok. Annyira félünk kimondani, hogy lehet a keresztyén ember szent. Miért félünk, hisz Krisztus mondta, hogy legyünk azok? Annyira elhatalmasodott világunkban az a gondolkodás, hogy az ember bűnös, hogy az ember csak letaglózottan élheti életét, Istentől távol. Pedig Krisztus szó szerint érti: legyetek szentek. Nagyon fontos odafigyelni, nem azt mondja, hogy makulátlanul tiszták lesztek, büntelének, tévedhetetlenek, hanem szentek: elkülönítettek, másak. Másak azzal a mássággal, amit csak Ő tud nekünk ajándékozni. Az a szentség vár ránk, amelyet az Ő nyomdokán lépdelve elsajátíthatunk, magunkévá tehetünk, azért, hogy ne hazudtoljuk meg Krisztust, akinek a neve után neveztetünk keresztyénekké: ha Ő szent volt, követői, tanítványai

sem lehetnek mások, csak szentek. Törekednünk kell a szentségre, hiszen más út nincs ebben a világban, csak az Isten útja, csak a szentség útja. Jogos a mindenkiben immár megfogalmazott kérdés, hogyan érhetjük el a szentséget? Krisztus a csodáin megdöbbsen tanítványoknak azt mondja: nagyobb dolgokat tehettek: ha akkora hitetek van, mint egy mustármag, akkor hegyeket mozdíthattok ki helyükből – mondja, és nagyon komolyan is érti, szó szerint hegyeket mozdíthat el a hit, az Isten szentsége után áhítózó hit, a belé vetett bizalom. A hit csodákat művel. Csodákat emberek előtt, emberekben, és a legnagyobb csodát: közösséget teremt Istennel.

Péter apostol a felolvasott részben elmondja, hogyan lehet szentségre törekedve élni. Azt mondja: tisztítsátok meg magatokat, szenteljétek meg magatokat. Változzatok el, különüljétek el és legyetek szentek, mint ahogy a ti mennyei Atyátok szent. Hogy mit változtassatok el? – Így folytatja: lelketeket. Egész lényeteket, akaratotokat, értelmeteket, érzelmeket, egész földi egzisztenciátokat változtassátok meg, másítsátok meg, szenteljétek meg az Igazság iránt való engedelmisségben. Mi magunk hiába próbálkozunk a saját emberi elménkkel szentté lenni, szentségre törekedni, jóvá válni, nem menne. Csak az Igazság iránti engedelmisséggel léphetünk túl emberi korlátainkon. Az Igazság pedig az, Aki eljött, hogy beszéljen az Igazságról, Aki eljött hogy bizonyosságot tegyen az Igazságról, Aki meghalt az Igazságért. Az Igazság maga Krisztus. Bár Pilátus szkeptikus kérdésére, hogy kicsoda az igazság, nem kap választ, ám lelke mélyén nagyon jól érzi, amikor kezeit mossa, hogy előtte áll az Igazság, aki képes meghalni azért, Akiről bizonyosságot tett, akikért eljött. Az engedelmisség akkor lép életbe, amikor igazán azonosítani tudom magam azzal, akinek engedelmeskedem. Óriási alázat, meghajlás szükséges, hogy el tudjam vetni a saját elgondolásaimat, igazságaimat. Pál apostolnak minden biztonnyal meg volt a maga véleménye arról, hogy hogyan kell böjtölni, mit lehet enni vagy nem enni, mégis félre tudta tenni saját elképzeléseit azért, hogy arról beszéljen, Akinél az Igazság van. Akinél valóban ott a megváltoztathatatlan, a megrendíthetetlen, a valós lényeg.

Mire változunk el? Hogyan másítsuk meg magunkat? Képmutatás nélküli, testvéri szeretetre. Olyan csodálatos ez a kifejezés: képmutatás nélküli szeretet. Talán nem is gondolunk bele igazán, pedig mennyi képmutatás van világunkban. A „képmutatás nélküli”-t a latin szöveg így fordítja: nem fiktív. Ne erre a szeretetre változtassátok el magatokat. Fiktív volt az a szeretet, amellyel a római gyülekezet tagjai viseltettek egymás iránt. Azt mondták, hogy ők Istent követik, hogy Istenhez ragaszkodnak, és közben nem tudtak különbséget tenni a jobb és a bal kezük között. Nem volt helyes egyensúlyérzetük Isten ügye és a maguk apró emberi ügyecskéi között. A nem fiktív azt jelenti, hogy hiteles, nem alaptalan szeretet. Ha alaptalan, ha képmutató a szeretetünk, akkor meghazudtoljuk Istent. Jézus mondja: „Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek, amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.” (Jn 13,34–35) Az nem volt szeretet, amit a római gyülekezet élt, de azzá válhatott az apostol tanítása nyomán.

Sokszor nem szeretet az, amit mi gyakorlunk 21. századi világunkban, de igaz szeretté válhat, hogyha naponként megmérjük magunkat az Igazság tükrében. Hittel, Isten előtti őszinte megállással, hiteles szeretetre juthatunk, hiszen Krisztus megmutatta mi az igaz szeretet. Jézus azt mondta: úgy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket. Ő pedig hogyan szeretett? Húsvétkor megtapasztalhattuk. Áldozatát megelőzően azt mondta tanítványainak, hogy nincsen annál nagyobb szeretet, mint ha valaki életét adja az ő barátaiért. Ti pedig az én barátaim vagytok. Ezen kijelentést követően pedig halálra adta magát barátaiért, mindannyiunkért, az egész világért.

Maga a csoda, hogy Istennek barátai, egyben gyermekei lehetünk. Úgy szeressétek egymást, amint én szerettelek, buzgón, kitartóan, mert az igazi szeretet hosszútávú, ke-

gyes, nem irigykedik, nem kérkedik, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, mindent eltűr, soha el nem fogy. Még hogyha benne is van az „eltűr” szóban az a negatív mellékszövege, hogy nehéz elviselni a másikat, aki másként gondolkodik, aki más színű, aki más nyelvet beszél, aki másként teszi össze a kezét, mégis ez az egyetlen hiteles bizonyítéka, hogy én Krisztust követő keresztyén vagyok. Viseljétek el egymást szeretetben – mondja az intő tanács. Ne félj a másságtól, ne félj a másik ember más hitétől, hiszen a szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiüzi a félelmet, mert a félelem gyötrellemmel jár, aki pedig fél, nem lett teljessé a szeretetben. Mi mást mutat 21. századi világunk, mint azt, hogy a sok keresztyén nem lett teljessé a szeretetben. De Isten igéje nem zárja le a történetet. Teljessé lehetünk a szeretetben, hogyha arra figyelünk, amit Ő mutat nekünk, hiszen nem romlott, nem korrupt magból születünk újjá, hanem romolhatatlan magból, a Krisztus feltámadásából. Amikor elénk hozza az írás a fűnek, az elszáradni kész virágnak a képét, mikor így szól, hogy: „mert minden olyan, mint a fű és az embernek minden dicsősége olyan, mint a fű virága”, akkor elmúlásunkra figyelmeztet. Az a világ, amelybe beköltözött a gonosz – azért mert elfordultunk, hajlamosak voltunk másra tekinteni, mint egyedül Istenre –, az a világ véges. De e világ fölött ott áll maga Isten, akinek beszéde megmarad örökké. Ez az isteni beszéd képes arra, hogy kiragadjon minket ebből az ítéletét váró világból. Képes arra, hogy magához ragadjon, hogy megújítson, hogy ne csak annyit lássunk, amennyi ez a 70–80 esztendő a földön, hanem lássuk a világot teljes egészében, lássuk a mennyet és a földet a Teremtés szentségében. A meghallott ige tesz késszé arra, hogy meglássuk botlásainkat, bűneinket, mulasztásainkat, de lássuk a kivezető utat is. Az Úr igéje az az egyszerű, tiszta, igaz, hiteles szó, amely hozzá vezet. És hogyha ráfigyelünk, arra a beszédre, amely hirdettetett, arra a beszédre, amely testet öltött, és amely azóta is, a húsvéti csoda óta is minden napon hirdetik azoknak, akik ezt a könyvet kinyitják, azok nem csak látják Krisztus országoló hatalmát, hanem részesei lesznek a szentségnek, részesei lesznek a szeretetben megnyilvánuló, már hitet és reménységet is nélkülözni tudó, Istennel való közösségnek. Adja a kegyelem Istene, hogy mindig előttünk legyen és maradjon az apostoli intés: Szentek legyetek, szentek, mint ahogy a ti mennyei Atyátok is szent. Törekedjünk erre képmutatás nélküli testvéri szeretetben. Amen.

Lőrincz József Tibor
Újtorda

A mélység dicsérete

Alapige: Zsoltárok 130,1–8
Bibliolvasás: Lukács 15,11–32

Kedves Testvéreim! A felolvasott zsoltár a panasz zsoltárok közé tartozik. Valaki a mélységbe jutott. Saját hibájából vagy önhibáján kívül ellehetetlenült az élete. Mindent megpróbálhatott, hogy a mélységből a felszínre jusson, sajnos próbálkozásai nem voltak eredményesek. Maradt minden a régiiben, maradt a mélység, a kilátástalanság. Az Ige azonban arról beszél nekünk, hogy nincsen olyan ellehetetlenült élethelyzet, nincs olyan mélység, ahova az Istenbe vetett hit és reménység le ne érne és cselekvésre ne indítana. Lám a mélységbe jutott ember cselekszik: kiált. „A mélységből kiáltok hozzád, Uram!” Ez a mélységből kiáltó ember lehetsz te is, lehetek én is!

1. Mert a mélység és magasság – mindkettő – megtalálhatóan jelentkezik az életben. Vannak mélypontok és vannak csúcspontok az ember életében. Mi emberek általában a csúcspontokat, az ormokat, egyszóval a magasságokat kedveljük. A mélységektől mindnyájan félünk, iszonyodunk és nagyon vigyázunk arra, hogy azokat gondosan elkerüljük.

Bármennyire is igyekszünk erre, mélységbe kerülhetünk. Egy bűnös, káros szenvedély miatt! De mélységbe juthat a családi élet, vagy az emberekkel való kapcsolatunk. Oda juthat eddigi munkánk és megvalósításaink, szolgálatunk, tervünk, álmunk és minden jó igyekezetünk. De a mélységbe juthat a hitünk és reménységünk is, mert úgy éltünk, hogy elfeledkeztünk az Istenről és eltávolodva éltünk Tőle.

Mélységben vagyunk! Nem marad más kiút és megoldás számunkra sem, csak a kiáltás: „A mélységből kiáltok hozzád, Uram!” Ezt a kiáltásunkat meghallhatja az ember is, de minden bizonnyal meghallja Isten! De mindkettő másképpen viszonyul a kiáltáshoz!

Az ember, a mélységből jövő kiáltó szóra, ha mentesíteni tudja magát az önzéstől, legjobb esetben sajnálkozni kezd: Szegény... milyen jó dolga is volt, amíg „fent” volt. A hatalom magaslatában, a jólét csúcsain, vagy legalább amikor a felszínen tudta tartani magát!

Igen, mert mi emberek a „fentet” szeretjük! Anyagilag fent a jólét csúcsain, életsike-ekben fent az erős és hatalom magaslatain szeretnénk maradni. Ha pedig ez a fent nem sikerül, akkor legalább a felszínen akarunk maradni, nyugodalmas napokat, problémamentes életet szeretnénk magunknak biztosítani. De van-e kiút a mélységből? Van, mert Isten minden bizonnyal meghallja a kiáltásunkat, mert Ő az a könyörülő Isten, aki szent Fiában, Krisztusban elindul a szakadékba esett századik juh után, hogy az elveszettet megkeresse.

2. Ez az Ige a mélység dicsérete! Ez az ember, aki kiált, a mélységben tanulta meg a legnagyobb dolgokat Istenről, önmagáról és embertársairól. Mert a magasságból nem látnak a helyes arányok szerint. Milyen rosszul látta és ítélte meg a tékozló fiú az atyját, amíg otthon bővelkedett a kenyérben. Amíg a jólét és a problémamentes élet magaslatáról nézte azt. A disznók vályúja mellől, az elembertelenedés mélységéből kezdett helyesen látni: nem vagyok méltó, hogy fiadnak neveztessem! Vagy milyen rosszul látta ennek testvérbátyja, a hazatérő öccsének örvendező atyját; személyválogatást látott az atyja megbocsátó szeretetében. Milyen rosszul látták a hatalom magaslatáról a farizeusok Jézust. Nem ismerték fel benne a Messiást, hanem rendbontó politikust, lázadó forradalmárt láttak benne, akit el kell pusztítani. Míg „fent” vagyunk, felszínesen látunk! A felszínesség hányszor takarja el az igazságot, még saját magunk elől is. Sokszor meg vagyunk elégedve magunkkal, mert azt gondoljuk, hogy minden rendben van és nincs baj velünk! Van bennünk jóakarát és van bennünk szeretet is! Hitünkkel sincs baj, emberségünk is van! De amikor ezeket különböző élethelyzetekben bizonyítani kell, akkor a felszínesség lehull rólunk és kiderül az, hogy önámítás volt az egész, amivel szemléltük és nyugtattuk magunkat. Az ember önmagával a mélységekben tud találkozni igazán!

3. Istennel is a mélységben lehet igazán találkozni!

Bármilyen különösen hangzik ez, de így van! Onnan, „a mélységből kiáltok hozzád, Uram!” Nem a „magasban”, hanem a mélységben látjuk meg és tapasztaljuk meg azt, hogy mennyire szeret minket Isten. Amíg a magasban vagyunk, addig mással vagyunk elfoglalva. Nem jut időnk arra, hogy a Jézus keresztyére nézzünk és meglássuk azt, hogy az élet bármely viszonylatában nincsen még egy olyan mélypont, mint Krisztus kereszthalála, amely érettünk történt s amely hirdeti Isten irántunk való örök szeretetét.

Ábrahám nem a zavartalan, csendes mindennapokban tapasztalta meg Isten megmentő szeretetét, hanem a legkilátástalanabb helyzetben: a mélységben! Életének azon a mélypontján, amikor kést kellett emelnie az egyetlenére, az ígéretek gyermekére, Izsákra.

Jób nem az anyagi jólét napsütötte magaslatain, hanem a szenvedések mélységében tapasztalta meg Isten megmentő kegyelmét, amikor a porban ült nyomorúságával együtt. Ott, szenvedéseinek mélypontján fakad fel lelkéből az Istennel való örök együttlét bizonyossága: „Mert tudom, hogy az én Megváltóm él és az én porom felett megáll, és miu-

tán ezt a bőromet megrágnák, testem nélkül látom meg az Istent, akit magam látok meg magamnak, az én szemeim látják meg és nem más.”

Pál prédikál, vitatkozik kora filozófusaival, Festussal, töretlen erővel hirdeti Krisztust. Üldözik, bezárják, megkövezik, de éppen ilyen helyzetekben és mélységekben tapasztalja meg azt, hogy vele van Ura és kiemeli erőtlensége mélységeiből. Szinte kihívóan fordul szembe a világgal és kérdezi: „Kicsoda szakaszthat el minket a Krisztus szerelmétől? Háborúság, üldöztetés, nyomorúság, fegyver? Mindezeket felettébb diadalmasodunk az által, aki szeret minket! Istennel a mélységben lehet találkozni!

4. Önmagunkkal és felebarátainkkal is a mélységben tudunk igazán találkozni!

Az igazság az, hogy rohanó és szétszórt emberek vagyunk. Nincs időnk semmire sem. Magunkra sem, egymásra sem. Nem törődünk magunkkal sem, egymással sem! Nem jut időnk arra, hogy elcsendesedjünk, önvizsgálatot tartsunk és átgondoljuk napjainkat, amelyeket visszahozhatatlanul magunk mögött hagyunk. Nincs időnk önmagunktól megkérdezni: mit tettünk jól vagy rosszul, és mit nem tettünk meg... Istenért, egyházunkért, embertársainkért? Egy csalódás, egy súlyos betegség, a halál közelségének megérzése felnyitja szemünket és meglátatja velünk azt, hogy nem bízunk magunkat igazán Istenre. Mindezeket a mélységben láthatjuk meg. Ott tanulhatunk meg igazán remélni és várni arra, hogy Isten könyörüljön rajtunk és eljőjön hozzánk. Amilyen bizonyossággal és reménységgel várják az örök reggelt, olyan bizonyossággal várhatjuk Isten jöttének hajnalát, ami a mélységből való kiemelésünket és önmagunkra való találásunkat jelenti.

Embertársainkkal is a mélységben tudunk igazán találkozni. A bajokban. Ott ismerjük fel, hogy embertársaink mennyire vágyódnak a megértésünkre és szeretetünkre. A szükségben ismerszik meg, hogy ki az igazi barát.

Mi mindent megteszünk azért, hogy kikerüljük a mélységeket. A zajtól a lármáig menekülünk, csak ne kelljen csendben elmélyülnünk, hogy ne kelljen magunkkal szembenéznünk, hogy ne kerüljenek felszínre a minket nyugtalanító kérdések.

A zsolotáríró, vagy valaki, aki a mélységbe jutott, itt a mélységet dicséri. Ott tanult meg Istenhez kiáltani, ott ismerte meg Istent és önmagát. Ott tanult meg másokhoz odafordulni reménységet ébresztő szóval: bízzál az Úrban, mert az Úrnál van a kegyelem és bőséges nála a szabadítás. Ámen.

Sebestyén László Ede

Hosszúmező

A Krisztusnak beszéde lakozzék bennetek gazdagon

Alapige: Kolossé 3,16

Bibliolvasás: 1Thesszalonika 5,12–24

Kedves Testvéreim, mai igehirdetésem fő gondolata így hangzik: a mindent meghatározó krisztusi szó.

Életünk folyamán, gyermekségünkől fogva egész öregségünkig meghatározó erővel bír, illetve bírhat vagy éppenséggel bírhatna Jézus Krisztusnak hozzánk szóló szava. Olyan erőt jelent ez a bármely korban élő bármilyen korú embernek, amely minden más földi erővel összehasonlíthatatlan. Egyedül az Isten beszéde az, amely át tudja formálni, újjá tudja tenni egész gondolkodásunkat, és így az egyént átformáló Isten újjá tudja tenni a gyülekezetet, át tudja formálni a maga képére és hasonlatosságára az Ő Egyházát, s Egyháza népén keresztül a társadalmat és a világot is.

I.

Igénk első gondolata így hangzik: a mindent meghatározó krisztusi szó az egyén életében.

Ha visszatekintünk az első keresztyének életére, akkor azt látjuk, hogy ők nem attól tették függővé a maguk viselkedését, hogy mit mondanak mások, hogy hogyan vélekednek róluk mások, nem aszerint szóltak és cselekedtek, ahogy azt az emberi elvárások előírták volna. Egy belső törvény, a Krisztus szerelme szorongatta az ő szívüket, s éppen ezért olyan sokatmondó az, amikor Péter és János az őket kihallgató s az ő védekezésüket hallgató templomi főemberek előtt így szólnak: „nem tehetjük, hogy amiket láttunk és hallottunk, azokat ne szóljuk” (ApCsel 4,20). Amit megértették, ami az ő egész lényüket átformálta, ami meghatározó egyéniséggé tette őket, erről nem tudtak hallgatni. Legyen ennek következménye korbácsütés, megfélemlítés, ők akkor is inkább Istennek engednek, mint embereknek. S ez azóta is érvényes! Aki egyszer találkozott Krisztus életet átformáló szavával, az nem maradhat néma. Bátran és bölcsen fogja ezt a szót, az élet szavát továbbadni. Beszédét, gondolkodását a Mester szavai határozzák meg.

Hogyha naponként Krisztusra alapozod életedet, Testvérem, akkor Ő fog a szólásban is bölccsé tenni. Akkor még az alkalmatlan időben is alkalmas eszközévé tudsz lenni.

Nagyon sokszor panaszkodunk, hogy most nincs megfelelő alkalom a szólásra. Vagy ilyen szép őszi időben panaszkodunk, hogy nincs időnk Bibliát olvasni. „Most a mezőn kell lenni, nem szabad a drága időt a templomban tölteni – az sem számít, ha éppen vasárnap van” – mondják sokan. Ám ha téged belülről valami, Valaki vonz Istenedhez, vagy küld téged a felebarát felé, akkor az alkalmatlan idő abban a pillanatban alkalmasá válik.

Tegyünk fel egy nagyon komoly kérdést önmagunknak, melyet maga az Ige által teszi fel nekünk Isten: „Miért olyan szegényes, miért olyan sivár, kopott a mi beszédünk?”

Hát Testvéreim, éppen azért, mert Krisztusnak beszéde szegényesen lakozik bennünk. Hogy mondja alapigénkben Pál apostol? „Hogy lakozzék Krisztusnak beszéde *gazdagon* tibennetek.” S mi ezt hányszor ki szeretnénk vonni a gyakorlatból! Azt mondjuk, a Bibliából nem vesszük ki, mert ez tilos, mert az Igének minden szava élet és valóság, de a gyakorlatunkból mégis kivesszük. Sajnos el kell hogy mondjuk, hogy mai református egyházi gyakorlatunkban ünnepi vendég lett a Krisztus szava. Ünnepi, vasárnapi prédikációvá zsugorodik Krisztus szava, s nem életet átformáló, mindennapi csüggedéseinken átszűrő erő. Pedig milyen nagy szükség lenne a helyes irányt mutató krisztusi tanításra!

Hány fiatal, kallódó lélek ismerhetné fel: Istennek terve van itt velem!

Hány elcsüggedt szülő tudna bölcsen Istenre mutatni és tudna példa lenni gyermeke számára, hogyha nem kopott volna ki már rég életéből az Isten szava!

Mennyivel józanabban és bölcsebben tudnánk a magunk dolgait intézni, ha naponként leborulnánk Isten előtt s az Ő tanításai szerint cselekednénk.

Testvérem, juss el arra a felismerésre, hogy nagy szükség van, hogy Krisztus beszéde *gazdagon* lakozzék benned. Ne csak mint vendég, hanem mint életedet meghatározó, átformáló, megújító szó.

Ne csodálkozz, ha agyonhajszolt éltedben minden olyan üresen kong, minden olyan kilátástalan! Ha engedted volna, hogy Ő vezessen, ha engedted volna, hogy Ő tegyen gazdaggá, hogy számodra Ő legyen a legnagyobb gazdagság, ha engedted volna, hogy Ő, a Bölcsesség Fejedelme tegyen téged bölccsé, akkor is mikor te már csak okoskodni és bölcselkedni tudtál, ha engedted volna, hogy Ő vezessen – bizony, másképp lett volna minden!!!

Ha az elmúlt hét eseményeire visszatekintesz, Testvérem, merd kimondani velünk együtt: bizony, másképp lett volna minden! De még nem késő! Most sem késő! Érted szól az Ige, érettünk, a gyülekezetért. Itt a juhát megszólító jó Pásztor keres, hogy az élet ösvényére vezessen. S ma is hozzád szól, s hangzik a hívása: „Kövess engem!”

II.

Igénk második üzenete röviden összefoglalva így hangzik: a mindent meghatározó krisztusi szó a gyülekezet életében.

Ezt a kifejezést hallottuk a bibliaolvasási részben és az alapigéiben: „tanítván és intvén”. Református istentiszteletünknek – tudjuk – központi része az igehirdetés, Isten Igéjének tanítása. Vagy ahogy azt eleink, reformátoraink megfogalmazták: a református keresztyén embernek fő dolga, hogy alkalomról alkalomra a gyülekezet közösségében tanulja az Igét. Ne csak hallgassa, tanulja az Igét! Azért tanítvány, hogy tanuljon! Más kérdés az, hogy sokszor csak passzív hallgatói vagyunk az Igének, akik esetleg egy-két dolgot meghallunk az Igéből, ami éppen tetszik nekünk. Talán még a tanításnak úgy-mond a szebbik részét, a bátorító, vigasztaló részét szívesen fogadjuk, de amikor a tanítás intéssel, feddéssel párosul, akkor már körülbástyázzuk magunkat és azt mondjuk, no nem, ez nem nekem szól, ez nem én vagyok, én nem vagyok olyan. Sok kifogást tudunk felhozni a magunk mentségére. Pedig ha belenézünk az Isten törvényébe, egyet látunk: a magunk bűnös voltát. Isten törvényéből ismerhetjük meg Isten nélküli életünket.

Éppen azért, hogy az ember a maga elesett voltát felismerje és beismerje, küldte Isten az atyákat, akik szólták az Ő igéjét, küldte a prófétákat, hogy azok által szóljon a megkeményedett szívű és megkeményedett nyakú néphez, és küldte az apostolokat szerette a világba. Így küldi ma is az Ige munkásait! De egyet tudnunk kell: az az ige lesz igazán a miénk, az lesz a megőrzött kincs, amit továbbadtunk. Jaj, de jó annak, aki „kapott”, de még jobb annak, aki tud adni!

Valahogy így vagyunk mi is az Ige továbbadásával: akik itt vagyunk a templomban, az a tizednyi rész. Bennünket küld most Urunk, hogy adjuk tovább a hálára buzdító szót, hogy mondjuk: szüntelen imádkozzatok, mindenkor hálákat adjatok, s beszélgesünk egymás között zsoltaórkban, dicséretekben, lelki énekekben. Így tanítsunk és intsünk. Ősi zsoltaórainkon, énekeinken keresztül is tanít és fegyelmez a köztünk jelenlevő és általunk is szóló Úr.

Ekkor már a törvényeskedő, az egymást csak állandóan megszólítani tudó, régi gyakorlatunktól elszakadva most már arra a Krisztus által nekünk ajándékozott fundamentumra építünk, ahol ő épít fel bennünket, úgy, hogy közben mi is akarunk épülni és másokat építeni.

Ezt a szolgálatot vállalta a betániai Márta, aki szólt otthon lévő testvéreinek, Máriának: „A Mester itt van és hív téged.”

Testvérem, Te kinek szóltál tegnap, tegnapelőtt, ezen a héten? Nem kell hogy feltétlenül presbiter légy! Megszólítóttal valakit: a Mester itt van, itt van közöttünk, téged is hív!? Vagy már olyan rég nem végzed ezt a szolgálatot, hogy sivárrá vált benned is az Isten beszéde.

Testvéreim, mondjuk bátran: „A Mester itt van és hív téged!” Azóta is, évezredek múltával is, aki erre a hívásra válaszol, és az Úr közelébe jön, találkozik Vele. S ebből a találkozásból mennyei erő fakad.

Az Isten beszéde így válik a gyülekezeti élet mozgatórugójává, s csak így tudja felrázni álmos életviteléből a gyülekezetet, a mi gyülekezetünket is.

III.

Mindazon túl, hogy láthattuk, hogy Isten beszédének mindent meghatározó jelentősége van az egyén és a te életedben; mindent meghatározó, átformaló jelentősége van a gyülekezet életében, elérkeztünk igénk harmadik üzenetéhez is: *a mindent meghatározó krisztusi szó éneket fakaszt a szívből.*

Mondottam volt, hogy akik találkoztak Istennel, úgy, ahogy Péter és János találkoztak a feltámadott Úrral, nem tehetik, hogy ne szólják azokat a fenséges dolgokat, amelyeket láttak és hallottak. Aki naponként Krisztus közelébe jön, az nem teheti, hogy szívéből ne énekeljen. Az nem teheti azt, hogy ne dicsérje az Istent.

Isten népe mindig Istent dicsőítő, éneklő nép volt, és ma is az! De egykor Isten népe bekapcsolódik majd abba az énekbe, amely ott a mennyben felcsendül, ahol az idvezült lelkek, angyali seregek vég nélküli halleluját, himnuszot énekelnek.

A választott nép fiai mindig énekeltek, amikor megtapasztalták Isten nagy tetteit. Az Egyiptomból való szabadulás után Mózes a Vörös-tenger mellett énekre fakadt, mellette Miriám az asszonyokkal dobolt, táncolt és dicsérte Istent; aztán tudjuk a lévitákról, hogy csodálatos többszólamú éneklésben énekeltek a jeruzsálemi templomban. Az év minden napjára beosztották őket, hogy állandóan szóljon az Istent dicsérő ének; aztán ott vannak Dávid énekei – olyan felémelő volt ma is, ahogyan énekeltek a 149. és 150. zsolnárt –, ahogyan ezek által a zsolnárok által is egymást buzdítjuk az éneklésre (különböző hangcsaló szerszámokkal: dobbal, hegedűvel, lanttal és hárfával is szabad és lehet dicsérni az Istent!), hogy a szív legmélyéről ma is csendüljön fel az ének. Akkor is, amikor valaki bajban van, amikor gyászol, amikor keresztet hordoz, amikor nem tudja, hogy miként oldódnak meg a dolgai, énekelhet. Mert az ének is imádság, amely meghallgatásra talál.

Tekintsünk egy újszövetségi példát is. Olyan beszédes ez. Emlékeztek arra Testvéreim, hogy amikor Pált és Silást fogságba vetik Filippiben, kalodába zárják kezüket-lábukat – így olvassuk a Bibliában –, „Éjfél tájban pedig Pál és Silás imádkozván, énekkel dicsőíték az Istent. A foglyok pedig hallgatják vala őket. És hirtelen nagy földindulás lón, úgyannyira, hogy megrendülének a tömlőc fundamentumai; és azonnal megnyílnak az ajtók mind, és mindnyájuknak a bilincsei feloldódnak.” (ApCsel 16,25–26) Mit láthattunk volna mi, ha ott lettünk volna éjfél előtt? Vagy mit tettünk volna mi, sokszor panaszkodó keresztyének? „Uram, ha Te élsz, ha Te uralkodsz, miért jutottam ide? Miért van ez a próba az én életemben?” – ugye milyen másak vagyunk mi! S ehelyett Pál és Silás imádkoznak és énekkel dicsőítik az Istent. És az ének nyomán nagy dolgok történtek.

Ott ahol az Istenben bízó hit szava az ének szárnyán felemelkedik a mennyei Atya trónjához, ott nagy dolgok történnek azóta is. Ilyen átalakító ereje van, ilyen hitet formáló hatalma van az éneknek. Annak az éneknek is, amit édesanyádtól hallottál először, de annak az éneknek is, amit te már énekelsz gyermekeid ágya mellett.

Ilyen életet adó ereje lenne az éneknek? Mért vonod azt meg a tieidtől?

Olyan korban élünk, amikor könnyen beteszünk egy kazettát a kazettofonba, vagy bekapcsoljuk a rádiót, és olyan szép az ott hallott éneklés. De soha nem pótolja sem a rádiós istentisztelet, sem a televíziós istentisztelet éneklésének meghallgatása a gyülekezet éneklését és az otthoni éneklést sem. Áldott, jó eszközök lehetnek. Szívet-lelket melengető, egymás hitét felbuzdító lehetőségek ezek. És nagyon fontos az, hogy a keresztyén családban otthon is énekeljenek. Vegyük elő otthon is énekeskönyvünket, ne szégyelljük elővenni egy-egy ünnepen vagy egy-egy hétköznapon is a mi zsolnárainkat, dicséreteinket, lelki énekeinket, az ifjúsági vagy gyermekeinket. Ilyenkor Valaki odaköltözik hozzánk, betér a házunkba, hajlékunkba.

Hálával dicsérd hát az Istent!

Magasztald azt, Aki naponként erőt ad, és napról napra gondoskodik rólad. Együtt énekeljünk így vigyük elé a mi kéréseinket, hálánkat! Eközben az ének szava is összeköt minket. Ha eddig unottan, kedvtelenül énekelte, most tanuljunk meg lélek által lelkesen énekelni, hálával zengedezve szívünkben az Úrnak. Úgy legyen. Ámen.

Prédikáció szórványvasárnapra

Id. Kun Árpád, ny. lelkipásztor
Kolozsvár

Megújhodnak-e a folyton apadó gyülekezeteink és szórványaink?

Alapige: Ezékiel 37,4

Az elmúlt évtized majdnem minden esztendejében teológiai hallgatóink 30–40 főből álló csoportokban, a nyári vakáció idején, felmérést végeztek a szórványainkban. Az egyik ilyen csoport több kisebb csoportba oszolva Erdély szívében bejárta a Mezőséget. Valamikor őseink a vízvázalástók lábainál kerestek maguknak békés otthont. Ott élek évszázadokon keresztül, megőrizve faji jellegünket és ősi hitüket. Szabadunk falrengető politikai és gazdasági változásai következtében el kellett hagyniuk otthonaikat és földönfutók lettek. Az otthonmaradottak alacsony létszámuk miatt, a pusztulás útjára sodródtak. A közöttük forgolódo missziós csoportok a megmaradás reményességét hintették lelkükbe, biztatva őket, hogy a nagy tömbökben élő testvéreik nem felejtkeznek el róluk. Gondjuk lesz rájuk, hogy el ne vesszenek s be ne olvadjanak a tőlük idegen környezetbe.

Más esztendőkből a bátor, fiatal falujárók és szórványmentők átkeltek a Kárpátokon túlra, Havasalföldre. Tíz kilométereket gyalogolva, fáradsággal küszködve, anyanyelvükön szólították meg az oda sodródottakat. Teológus növendékek magyarul, amilyen szavakat már rég nem hallottak, hirdették nekik, hogy Istennek gondja van rájuk, idézve a 68. zsoltár 20. versét: „napról napra gondoskodik rólunk a mi szabadításunk Istené!”

Egy harmadik esztendőben a Keleti-Kárpátok fennsíkjaira másztak fel. Ott szálltak meg napokon keresztül. Megjelenésük a bibliai békemondókra emlékeztette őket: „Mily szépek a hegyeken az örömmondónak lábai, aki békességet hirdet, jót mond, szabadulást hirdet.” (Ézs 52,7)

Minden esztendőben, télen és nyáron, tavasszal és ősszel, vasárnapokon és nagyheteken lelkes teológusok ki-kiszálltak a pásztor nélküli gyülekezetekbe s gyűjtötték össze a pásztor nélküli híveinket. Lelki táplálék mellett testi táplálékot is osztottak a reászorultaknak.

A folyó esztendő július havának utolsó heteiben vállalkozó teológiai és más főiskolai növendékek a Barcaságra szálltak ki. Szászok lakta településekre, ahol vallásos és kulturális összefüggéseken szolgáltak közöttük.

Vajon volt-e eredménye és értelme ennek a sok-sok fáradozásnak, a szervezők munkájának, az anyagiakról nem is beszélve? Ami az embernél lehetetlennek látszik, az az Istennél lehetséges. (Lk 1,37) Az apostol pedig így biztat: „De mi nem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk.” (Zsid 10,39) Az Úr Istennek Józsuéhoz intézett intelme sokfelé reménységet ébresztett: „Ami-képpen Mózes-sel vele voltam, teveled is veled leszek; el nem hagylak téged, sem el nem maradok tőled.” (Józs 1,5)

A ködös és borús jövőbelátás foltjai beárnyékolják sokaknak szívét. Ilyen emberi reménytelenséggel, de Istenben bízva keltem én is ez esztendő pünkösdi vasárnapján a Kolozs megyei Borsa-patakban a völgyében, Csomafája leányegyházközségbe, hogy ott a Szentlélek Isten mindenható és mindenütt jelenvaló erejéről tegyek vallást az ünneplő

gyülekezet előtt. Nevezett gyülekezet a második villágháború kitörése előtt még 116 lelket számlált. Műemlékszámba menő temploma a 13. században épült. A templom tornyát csak a 19. században emelték. Századonként a hívek meg-megújították az istenházát. 1987-ben a maroknyi hívek felújították a templom külsejét és belsejét egyaránt. Tiszteletes Vetési László vallástanár és szórványügyi előadó tartott akkor hálaadó istentiszteletet Csomafáján. Alapigéje az 1Móz 7,23 verse volt: „Mindenek eltöröltetének a földről; csak Noé marada meg, és azok, akik vele valának a bárkában.”

A templom tornyának a harangja manapság inkább a halottakat siratja, mintsem hívna az élőket a vasárnapi és az ünnepi istentiszteletekre. A faluból ma mindössze 25 lélek vallja magát magyar reformátusnak.

A pünkösdi vasárnapra virradó éjszaka a falura hullott záporosó mély árkot vájt a templomhoz vezető keskeny, mintegy 200 m-es utcácskára. Az útszakasz mindkét oldalán magasra nőtt burjánok képeztek akadályt az arra járok előtt. A sok esőtől megterhelt faágak is nehezítették a járást. Ezen a meredek, templomhoz vezető sikátoron, hogyan is tudott célhoz érni az a 12 lélek? Mind öregek. Bot a kezükben, mankó a honuk alatt. De a falu minden tájáról csak eljutottak a templomba. Hogyan is tudták megtenni ezt a fárasztó, nehéz utat? Bizonyára maga az Úr nyúlt le a magasból és támogatta őket. „Az Isten karja nem olyan rövid, hogy át ne tudná karolni a hozzá sietőket, a vele találkozni akarókat.”

A templomkert megviselt kapuján belépve, a látvány a pusztulás és a halál illatát lehelte az azt átlépőkre, reám is. Az eltemetett ősök sírjait sűrű gaz borítja. A méteres sírkövek alig látszanak ki a gyomnövények sokaságából. Ez a tucatnyi egyháztag, mind öregek, nem képesek már a sírkertjüket rendben tartani? Ez a szomorú látvány készítetett arra, hogy az Ezékiel 37,1–4 alapján szóljam Isten bátorító üzenetét az Ige után szomjazó lelkeknek.

A már jelzett igeszakasz elmondja, hogy az Úr Isten megragadta a próféta karját és egy szempillantás alatt a levegőből abba a völgybe tette le, ahol az ott folyó harcokban elesettek száraz csontjai heverték szerteszéjjel. A négy lábú és szárnyas állatok már régen szétmarcangolták a húst az elesettek testéről és a csontmaradványokat is szétszórták a völgyben. Irtózatos volt a látvány a próféta szeme előtt. Egész valójában megrendült. Úgy érezte, hogy ez már a vég. Nincs tovább. Szíve fájdalmában így kesereg: Elszáradtak a mi csontjaink és elveszett a mi reménységünk: kivágtunk (11. vers). Vajon a mindenféle zivatartól megsebzett világunk a háborúk, népirtások, természeti csapások közben mit vár és mit remél a harmadik évezredtől? Mít gondolnak a csomafájaiak: vajon lesz-e még száz lélek a faluban? Hát benépesednek-e még szórványaink templomai? A Kárpátokon innen és túl a református településeink megélednek-e? Csupán csak a megérdemelt kivágtatásunk és pusztulásunk várható? Emberi elme és gondolat szerint csak a vég jöhet. A mi Istenünk azonban mást mond. Mert, ami az embernél lehetetlen, az az Istennél lehetséges (Lk 1,37).

Isten a kétségbeesésében tehetetlen Ezékiel szívében a reménység szikráját lobbantja fel. Így szólítja meg: Embernek fia! Vajon megélednek-e ezek a tetemek? Lesznek-e utódok Csomafáján, hogy elfoglalják az apáik és anyáik helyét a templomuk padjaiban? Ezékiel feleletében és a mi feleletünkben sincs teljes reménység, de teljes reménytelenség sem: Uram Isten, te tudod! Ekkor Isten a tetemek felé fordulva kijelenti: És adok reátok inakat, és hozok reátok húst, és bőrrrel beborítlak titeket, és adok belétek lelket, hogy megéledjete, és hogy megtudjátok, hogy én vagyok az Úr (6. vers). A próféta próféciájára az elszóródott csontok megéledtek, és mindegyik a maga teteméhez sietett, és egybemenének (7. vers). A próféta a Szentlélek élesítő szelét hívja, hogy a tetemek megéledjenek (9. vers). És felette igen nagy sereg állott elő (10. vers).

Az igehirdetés alatt megtelt a hívek szíve a Szentlélek újjászült erejével. Örömkönnnyek csordultak ki a hívek szeméből, kifényesedtek az arcok az örömtől, hogy Isten kikutathatatlan akaratából beteljesedik a jeremiási jóvendülés (23,3): Juhaimnak maradékát pedig összegyűjtöm minden földről és visszahozom az ő legelőikre és megsokasodnak. Mikor? Mikor? Mikor? Tegyük vallást a próféta kijelentésével: Uram Isten, te tudod! Az időknél végéig beteljesül minden, ami meg van írva a Szentírásban: Megnyitom a sírjaitokat, és kihozlak titeket a ti sírjaitokból, én népem, és beviszlek titeket az Izráel földjére, a mennyei Jeruzsálembe.

Ezért a szórványokban élőknek és a szórványmisszióba indulóknak ez az ének kell hogy mindig bátorítást adjon:

Fogjad kezem, az út sötét előttem,
Ha fényeddel meg nem világítod.
De így, Uram, a mennyből jövő félynél
Reád tekintve, bizton indulok.

Istennek a leghetlenebb helyzetekben is van hatalma életet teremteni a szórványokban. Ámen.

Keresztury Dezső

El ne feledd

El ne feledd soha, amit ígértek
szülők, barátok, költők, iskolák:
hogy kedves, okos, szép, igaz s tiéd lesz,
mit álmaidba szólt a szomju vágy;

s a gúzszt se aztán, a lárvája-tépett valót;
az ellened-rideg világ
kezeit: bírákul a gonosztevőket,
s a kést, mely hited erét metszi át; –

de azt se, hogy volt pár pillanatom,
mely a lét mocskából felragadott
a mindenséget hordó csillagokra;

az orvos időt, mely emlékké oldja,
amit a kín lelkedbe égetett.
Különben nem bírnád az életet.

Prédikáció iskolakezdésre

Bíró-Halmágyi Sámuel
Alsófelsőszentmihály

Hogy tökéletes legyen az Isten embere...

Alapige: 2Timóteus 3,16–17

Szeptemberben az iskolakezdés hónapjában különösen hatalmába keríti az embert az emlékezés. Az elfoglalt, rohanó ember is időt szakít és elnézi az elektromos vezetékeken felsorakozott fecskéket, azt a sivalkodó jelentkezést és számbavételt. A természet törvényének való engedelmeskedést. Amint e csodálatos, magasban játszódnó tüneményt szemléljük, egyszerre meglepnek az emlékek. Rádöbbenünk a valóságra: nekünk is vannak szeptemberi emlékeink! Látjuk az egykori kisiskolást, az aggódó-reménykedő szülőket, tanító néniket, a táskát, a kopott ábécéskönyvet, a vasárnapi iskola csillagos könyvecskéjét... Ilyenkor, lehet, hogy kissé könnyes szemekkel, de Isten iránti hálával mondjuk, hogy szép volt. – És boldogok vagyunk!

Isten örök akarata, hogy mindig minden szép és jó legyen. Ne csak az emlékezés tegye azzá! A fecskék, ha nem tudják, érzik, hogy menniük kell melegebb tájra, hogy átvészeljék a telet, hogy megmaradjanak. Isten az embert különösképpen szereti és tanítani akarja. Ezt a tanítást már gyermekségünk idején elkezd. Kálvin ebben a tényben Isten különös jótétményét látja. Isten elénk adja, felkínálja a Biblia, az evangélium tanítását, amely nem csak a visszatekintés vagy emlékezés örömének lehet a forrása, hanem az előrenézés, a jövő szépségének, boldogságának a garanciája is. Hisszük, hogy a mi Istenünk szép, jó, eredményes tanévet akar számunkra biztosítani. Ezért adjunk helyet most a Bibliának, az evangéliumnak. El kell ismernünk, hogy a mai ember, de a mai tanuló nagyon meg van terhelve. Ne feledjük azt sem, hogy több nemzedék arra volt kényszerítve, hogy úgy kezdjen és végezzen iskolát, hogy Istenről, Bibliáról, evangéliumról az iskolában nem hallott. Csak a hívő család, a szülők vagy a nagyszülők pótolhatták a nagy hiányt. Ma lehet, ma szabad. Éljük ezzel a lehetőséggel és szabadsággal a jó és a szép érdekében! Hogy ne csak tudjunk egyet-mást, hanem tudjuk a jót is. Ne csak tudjuk a jót, hanem tudjuk azt cselekedni is! „...cselekedet követője lévén, az boldog lesz az ő cselekedetében”. (Jak 1,25) Isten akarata szerint, mi mai szülők, tanítók, lelkipásztorok boldog iskolai éveket és boldog életet akarunk iskoláink tanuló ifjúságának!

Számunkra a múltunk bizonyít. Állnak templomaink és a legtöbb esetben városainkban és falvainkban a templom mellett ott van az iskola épülete is. A bizonyíték még akkor is igaz, ha elvett iskoláinkat még nem adták vissza és azokat galád elmék és szívek más célra használják. Még akkor is igaz a bizonyíték, ha a „gondtalan, rossz gazda” keze alatt sok iskola épülete teljesen megsemmisült. A ma élő és szolgáló nemzedék ezeket tudja, ezek nála leltáron vannak. Nem szabad ezekről megfeledkezni! Vagyunk (még), akik ilyen iskolákban tanultunk. Ezekről a dolgokról a mai tanulóknak is tudniuk kell! De most az iskolai év kezdetén fel kell emelkednünk és lelki dimenziók szerint kell gondolkodnunk, terveznünk és építkezni. Az Ige a Szentírásra irányítja figyelmünket, az ébredő, felemelő hit így fogalmaz: „Mikor másunk nem volt, csak könny és zsoltár...” Isten volt akkor is. Biblia nem volt mindig. *Ma van az is!* Gyermekkorunk, ifjúkorunk eltelt, nem volt Református Kollégium. Ma van az is! Nem volt könyv, nyomda, újság. Ma ezek mind a mieink! Van Biblia, van templom, van iskola, van prédikátor, van tanító, van tanár és vannak diákok. És tanulunk és énekelünk és imádkozunk *magyarul*. Balassi Bálinttól Reményik Sándorig, Reményik Sándortól a jelenig, mily csodálatos folytonosság! Igen, mert az Isten tanítani akarta és akarja az Ő népét, és az Ő népe idejekorán felismerte az Ő akaratát és szeretetét. Ezért valóban boldogok lehetünk! Mondjuk bátran: boldogok vagyunk!

Isten azt akarja, hogy a jó, a szép hasznos is legyen. A Szentírás olvasása, tanulása haszonnal jár. A Szentírás tanítása által többek, jobbak, igazabbak lehetünk. Isten talantumainak kamatoztatása, mint áldott lehetőség kínálkozik számunkra. Igyekezettek jó eredmények elérésére, de erről a többlétről ne feledkezzetek meg. Az előbbieket tesztitek magatokért, a magatok érdekében. Az utóbbit Istenért! Hálából! Tudjatok! Legyetek fegyelmekkel! Legyetek jobbak! Ez a fent említett haszon legyen a jelen tanuló ifjúságáé!

Minden tudomány koronája: Krisztus megismerése. Ez az ismeret életet meghatározó tényező irodalmárnak és fizikusnak egyaránt. A krisztusi lelkület minőséget jelent az életnek minden területén. Ez a lelkület vezet el az igazság melletti elkötelezettségig.

„Az igazságban való nevelés az istenfélő és szent életre való útmutatást fejezi ki.” Így mondta Kálvin János – nagyon-nagyon régen. Ma is igaza van! De az istenfélő és szent életre való útmutatást nem adhatják azok, akik az igazságot nem veszik figyelembe.

Igazságban való nevelés: nemet mondani a bilincsek rendszerének, az igazságtalanságnak.

Igazságban való nevelés: egyenesség, jellemesség, következetesség.

Miért vagy itt, te nevelő: tanító, tanár, lelkipásztor?

Miért jársz iskolába, te ifjú, tanuló?

Nehéz megfogalmazni a feleletet úgy, hogy nekünk is lelki nyugalomunk lehessen és Isten előtt is megállhasson. A mi Istenünk az Igében e ponton is segít: meghatározza a célt. Az Ő célját. A mi céljaink (érvényesülés, foglalkozás, állás, megélhetés) mind mellékesek. Azért vagyunk itt, azért tanulunk és tanítunk, *hogy tökéletes legyen az Isten embere és minden jó cselekedetre felkészített.*

Erre, mivelénk az ilyen tanítás vagy felfogás nem örvend nagy népszerűségnek. Egy idő óta mintha fordított logika szerint működne. Az eredmény: kiábrándultság és reménytelenség. Ezzel a helyzettel is szembe kell néznie a tanítónak és a tanulónak. Nem szabad ezekről hallgatnunk. A tudomásulvétel után próbáljunk felfigyelni egy néhány dologra:

- Az utcán mellettünk egy korszerű, minőségi jármű halad el. Mit állapíthatunk meg? Valahol valakik tudnak és akarnak pontosan dolgozni, minőségi munkát végezni. Van tudás, van akarat, így minőség is!

- Kedves tanulók megköstolnak egy finom csokit. Mit mondanak? Valahol valakik nem hamisítanak, a recept előírásait lelkiismeretesen betartják. Van lelkiismeret, amely legyőzi a pénzéhség kísértéseit.

- Ritka eset: a betegől nem veszi el az orvos a hálapénzt. Mit mondhatunk ebben az esetben? Van könyörületeség.

- Az Egyház az utóbbi évtizedben nagyon sokat vállalt és úgy néz ki, hogy többet kell a jövőben vállalnia. Bírálatok is hangzottak már el. Tudomásul kell vennünk, hogy nem tehet meg mindent egy ember, vagy a közösségnek csak egy része. Gondoltál-e arra, hogy Te is Isten embere vagy, Rád is szükség van?!!!

Isten Igéjéből befejezésül ez csendül ki: van tovább!

Ezért vagyunk itt. Ezért kezdünk iskolai évet. Ezért jártok iskolába. Ez a néhány gondolat azért adatott nekünk, hogy szebb legyen ez a szeptemberi nap, hogy szép legyen a kezdet, igaz a folytatás és gyümölcsöző a célbaérés... mindnyájunk számára.

Az ünnepélyes kezdet után jönni fognak a munkás hétköznapok. Az enyhe, nyáris szeptemberi napokat felváltják majd a borúsabb, hidegebb őszi, majd téli napok. Ismerős ez a szó: elhidegülés. Ez ellen használjon mindnyájunknak a régi megírt mondat üzenete: „Elveszettnek tekint minden napot, amelyikben valakivel valami jót nem tettél.”

Az Isten akarata jó! A jót tanulni, a jót tudni, a jót cselekedni – ez a mi feladatunk!

És nem is kevés. Ámen.

Lectio continua

Henk van de Graaf
Rotterdam

A megbélyegzett emberek

Alapige: 1Mózes 4,9–26

Ma délelőtt Istennek az emberhez intézett második kérdése kerül sorra.

Az első kérdés így hangzott: ember, Ádám, hol vagy? Itt kellene hogy légy a szemem előtt, velem kellene hogy jársz a kertben. Istennel járnál! Ember, miért nem vagy itt? Ádám, hol vagy? Mi történt köztem és közted? Mit tettél velem? Mit tettél magaddal? Ember, hol vagy? Ez Istennek hozzánk intézett első kérdése.

Isten második kérdése embertársunkhoz való viszonyulásunkra vonatkozik. Káin, hol van a testvéred? Veled kellene legyen, te pedig vele. Káin, hol van a te testvéred? Ember, hol van a te gyermeked? Hol vannak a szüleid? Hol a férjed, hol a feleséged? Hol vannak barátaid, szomszédaid? Hol vannak gyülekezetbeli testvéreid, fivéreid és nővéreid? Hogy helyezkednek el a szívedben, hol vannak imádságodban? Milyen helyet foglal el gondolataidban és tetteidben a menekülő, az éhező embertestvéred? 'Káin, hol van a testvéred?'

Káin e kérdésre e szavakkal reagál: 'Avagy őrizője vagyok-e az én atyámfiának?' E dacos felelettel teljesen öntudatlanul mintha kalapáccsal ütne fejbe mindnyájunkat. Itt nem arról van szó, hogy senkinek rosszat ne tegyünk, hanem inkább arról, hogy embertársunkkal jól cselekedjünk. Arról, hogy egymás őrizői, egymás pásztorai kell hogy legyünk. Ez az Isten akarata szerinti élet.

Milyen messze esik a mi világunk Isten ezen akaratától! Sajnos, ma is nagyon időszerrű a testvérét, Ábelt megölkő Káin története.

A mi világunkat a testvérgyilkosság, az embertársak, a testvérnépek gyilkolása jellemzi. A fehérek felkelnek a feketék ellen, a németek a zsidók ellen, a hucuk a tutsiak ellen, kínai konzervatívok a haladók ellen, szerbek a bosnyákok ellen, északír római katolikusok a protestánsok ellen, és fordítva. Egyszavas mondat: testvérgyilkosság. A mi együttélésünkre is sokszor az embergyilkosság jellemző. Hiszen egymásban a versenytársat látjuk, és nem embertársként kezeljük. Hajdan egy kis vonat közeledett Charloison keresztül. A neve így hangzott: 'Gyilkoska'. Nem mintha futószalagon ütötte volna el s gyilkolta volna az embereket. Ez így nem állott fenn. Sok szempontból utcáink kedves és hasznos jelensége volt. Közben életveszélyes volt, meglehetősen sok balesetet, sőt komoly balesetet is okozott a zsúfolt városi forgalomban.

Életveszélyessé, gyilkossá, sok szempontból ilyenné vált a mi mai társadalmi együttélésünk. A pénzügyi jog az üzleti életben minden kisebb vállalkozást halálra tapos, s olykor az utcán az erősebb joga, a kriminalizmus uralkodik.

Vagy talán az egyházban, a gyülekezetben ismeretlen volna a testvérgyilkosság? Hát igen, lehet, hogy az igazságszolgáltatás nincs mit kezdjen velünk. Mi nem öltük meg Káin módjára testvérünket, s így nem lehettünk gyilkosok. Viszont Jézus ma reggel azt kérdi tőlünk: Valóban így van ez? Megadtad-e fivérednek és nővérednek mindazt, ami részedről őket illette, vagyis a szeretetet? Tudod-e, hogy a 'tökfej', a 'bolond' szavak, gondolatok és pillantások is ölni tudnak?

Kedves gyülekezet, a mi világunk, a mi mai életformánk káini-világgá vált. Olyan világgá, amelyikben életveszélyesen fenyegetővé válhatunk egymásra nézve. Ezeknek a tényeknek a nyoma egyaránt ott maradt világunkban és életünkben. Megbélyegzett embe-

rek vagyunk egy megbélyegzett világban. A testvérgyilkosság nem maradhat büntetlenül!

Isten, a Teremtő nem engedi azt, hogy Káin a testvérgyilkosság után könnyelműen lazálhasson, hogy az legyen az érzése, hogy egyedül is kellemesen élek. Ezt már nem! 'Átkozott vagy' Káin, testvérgyilkos – bujdosó és menekülő. Többé nincs nyugtod sem testileg, sem lelkileg. Ezért nem lehet világuknak, együttélésünknek pillanatnyi nyugta sem. Arcán ott van a káinbélyeg. Előregedett, szenttelenné vált. Ráncok barázdálják a népek és emberek okozta és még mindig egymásnak okozott fájdalom és halál miatt. Nyugtalanság, testi-lelki túlhajszolás uralkodik mindenfelé.

De egyházunk és gyülekezeteink arculata is megbélyegzett, a közömbösség és szeretetlenség nyomai mutatkoznak azon. A külső figyelő gúnyosan jegyezheti meg: 'látjátok, hogy szeretik egymást'. Vajon hányszor éri szidalom az Ő nevét tetteink és lemaradásaink miatt? Ó, hát nyilván nem is annyira lényeges az evangélium. Megbélyegzett emberek vagyunk mi is.

Megbélyegzett emberek vagyunk mindannyian, mert fivérünkre és nővérünkre nem gondolunk. Azonban... még valami más miatt is megbélyegzettek vagyunk. Illetve a Káin jele által azzal a jeggyel, amit Isten mindenk dacára Káinnak adott.

Káint, félelmetes gonoszattének következménye miatt Isten megítéli, ezért szomorúság lepi meg, szívét bánat és riadalom fogja körül. 'Nagyobb ez az én büntetésem, hogysém elhordozhatnám' – mondja Káin. Káin jól felfogja: szabad leszek, mint a madár, Isten és emberek előtt űzött vad. Ezt érdemeltem.

Igaza volt. Isten azonban valami mást tesz. Nem törli el Káint a földről, ahonnan testvére véérének kiáltása hallatszik. Káint jellel látja el. Arról nincs tudomásunk, hogy milyen volt pontosan ez a jel. Káinbélyeg vagy káinjegy. Ez nem csak bűnjegy, hanem védelmi jegy is. Mindennek ellenére a gyilkos Káint Isten nem veti el. Isten nem csak a mártírok Istene, Ábelé, hanem a gyilkosoké is, Káiné is. Bánkódása után mégiscsak meg akarja őt óvni Isten. Így indul el Káin ezen a földön mint szörnyű büntette miatt megbélyegzett ember, s mint a még nem szolgált isteni kegyelem védelmi jegyének hordozója. Így vált népiünk is megbélyegzett néppé. A testvérgyilkosság megbélyegzettjévé, ami a mi együttélésünkben oly sokféle módon állott fenn évezredekken keresztül, s még mindig tovább tart. 'East of Eden', Édentől keletre, Nód földjén, vagyis a labirintusban. A vétek bélyegét hordozva!

De ezzel együtt a keresztség jelét is hordozva, s ezzel Isten oltalmának védelmező jegyét hordozva. Isten a mi népiünknek bűne és vétké beismerése után kegyelme jegyét ajándékozta. Megkeresztelt nép, Káin bélyegét hordozó nép lehettünk.

Ott azonban Édentől keletre, a Káin történeténél valami sokkal rosszabb történt. Káin népe elfelejtette Isten bélyegét. Káin utódai közül előkerül Lámek. Egy hencegő fickó. Nem elégszik meg egy feleséggel, hanem két feleséget vesz. Ezzel megszegi a szeretet biztonságának őszinte titkát, a hűségre építő egynejtű házasságot. Két feleséget vesz, nem egy egyedüli partnert, egymás megsegítésére, Isten nevében választott sorstársat, hanem csak saját kedvtelésére gondolt, duhajkodva ünnepel, s így üt mellére: 'Háda és Cilla, hallgassatok szómra, Lámek feleségei halljátok beszédem.'

Mindez nevelés és szálnalmas jelenség lehetne, ha ezt az ember nem kellene halálosan komolyan vegye.

Lámek a hajléktalanok és bujdosók egész seregének ősapja. Jábál a kecskével és juhokkal vándorló nomádoknak, Jubál az évezredekken át vonuló zenészeknek, Tubálkáin a vándor kovácsoknak ősapja. Lányának, Naámának utódai pedig a markotányosnők, az évezredekken át csavargó táncosnők és prostituáltak.

Halálosan komolyan mondja: „embert öltem, mert megsebzett, ifjat öltem, mert megütött”. Lámek fedezte fel a vérbosszút. Az erőszak végtelen spirálját: halált halálért. Mivel Káinért – így kiált fel – hétszeres a bosszú. Lámekért hetvenhétszeres.

Lámek az Isten adta jegyet durván eldobja. Nincs szüksége Isten oltalmára. Tud ő gondoskodni magáról. Meg is tette ezt. Aki csak rámutatott, halálos ütést kapott. Ebből a vétkéből erényt csinál. Nem a kegyelemmel, hanem vérszomjával dicsekszik.

Félelmetes. Ilyen félelmetessé válik az, aki semmiféle bűnről sem akar tudni, aki Isten jegyét, kegyelmének és védelmének jegyét magától eldobja. Az ilyen embernél a gonoszság mégjobban elfajul. Nemde ezt a zabolátlanságot és szégyentelen vérszomjat látjuk magunk körül mindennapi világunkban?

Vajon van-e az ilyenek további esélye, útja?

Igenis, van további útja. Ez az út azonban a szeretetlen hűtlenség, s a földre kiontott vér útja. Olyan világ, ahol ember embernek farkasa.

Hát nem vérbe fulladt az egész emberi történelem? Ha csak valami lehetőséget nem kapunk arra, s rá nem ébredünk az Isten által készített új kezdetre. A Káin és Lámek útja továbbhalad, addig halad, amíg saját vérebe nem fullad.

Isten azonban új kezdetet készít ez út mentén. Káin és Éva Ábel helyett fiat nyernek, Sétet. Ő is fiat nyer, Énóst. 'Akkor kezdték segítségül hívni az Úrnak nevét.'

Ez az Isten által adott új kezdet. Ábel vonala mégsem szakad meg. Azt teszi, amit Ábel elkezdett áldozata bemutatásával. Isten nevét hívta segítségül, s miután Káin megölte őt, vére kiáltott fel a földről. Az hívja segítségül Isten nevét. Sét és Énós is segítségül hívja Isten nevét.

Isten nevét segítségül hívni, vagyis életünkbe hívni Istent, ezt jelenti: Uram, segíts! Segítség, hogy élhessek, segíts arra, hogy testvérem őrizője lehessen. Segítség arra, hogy felebarátomat szerethessem, hogy gondom lehessen rá. Uram, segíts!

Így készített Isten új kezdetet. Ábel helyett. Sétől az út Noéig, Ábrahámig és Jézus Krisztusig vezet. Jézus úgy jött hozzánk, mint igazi testvér, mint jó pásztorunk. Megtanított arra, hogy az igazi élet egészen más jellegű, mint a Lámek hetvenhétszeres bosszúja. Megtanított arra, hogy az élet a megbocsátás, a hetvenhétszeres kiengesztelődés spirálja. Így ajándékozta Jézus nekünk Káin-embereknek bocsánatát és kiengesztelődését. Nekünk ajándékozta és ajándékozza az új életet ezzel az ajánlással: 'Legeltesd bárányaimat, őrizd juhaimat'. Legyetek egymás őrizői. Gondoskodjatok fivéreitekről és nővéreitekről. Bocsássatok meg egymásnak s engesztelődjete ki egymás iránt. Hadd énekeljünk tisztán és teljes meggyőződéssel: 'Az Úr énnékem őriző pásztorom'. Ezt azonban csak úgy tehetjük, ha mi is pásztorok akarunk lenni. Isten gondoskodása nyomán mi is gondoskodunk nővéreinkről, fivéreinkről, felebarátunkról.

Egy elvadult, Istent felejtő világban e szent jegyben élhetünk. Isten kegyelmes pásztor voltának jegyében. A kiengesztelődés és életmegújulás jegyeit hordozó emberek közt élhetünk. A 'hol van a testvéred?', Isten második kérdéséhez való viszonyulásunk naponkénti megnyilvánulásából olvashatja ki a világ az Isten emberhez intézett első kérdésére adott választ, arra kérdésre, hogy 'ember, hol vagy'?

Isten előtt nem jelenhetünk meg magunkban. Isten folyton a másik felé irányít, a mellettünk levő felé. Felebarátunkról fog majd számot kérni tőlünk.

Azt mondhatjuk, hogy mindkét felelemben Jézussal együtt hívjuk Isten nevét segítségül. Hadd mondjuk: Uram, itt vagyok, tégy engem nővérem és fivérem őrizőjévé, szolgálataidra kész pásztoroló hívéddé! Ámen.

Az ember világrajotte

Alapige: 1Mózes 5,1-12

Képzelem, hogy az 1Mózes 5. részének olvasása rendjén szemöldökötök összeráncolódtott: hát szükség van erre? Nem volna jobb egy ismeretlen neveket tartalmazó nemzetségtáblázatot kihagyni?

Visszaemlékszem apám rémült arckifejezésére valahányszor az étkezés utáni bibliaolvasás rendjén egy ilyen rész került a szeme elé. Oly sok kimondhatatlan név. S mi gyermekek természetesen kuncogtunk. Ilyenkor rendszerint elfelejtette megkérdezni, hogy melyik volt az utolsó szó. Hiszen néhány évtizeddel ezelőtt jó néhány családban így gyakorolták ezt. Az asztalnál eleitől végig elolvasták a Bibliát. Ez nem válik hasznunkra, ha ma is így gyakoroljuk, eredménytelenül. A bibliaolvasás előtt így hangzott a felhívás: 'tisztelettel gyerekek' s a végén ez volt a kérdés, hogy melyik volt az utolsó szó. Ezzel ellenőrizték, hogy igazán figyeltünk-e?

Mire is kell hát figyelni egy ilyen nemzetségtáblázatnál? Lehet-e ebből a hitre nézve valami lényegeset hallani?

Hadd fűzzem hozzá, hogy az ilyen részből nem szívesen választanék esketési, vagy temetési textust. Mégis itt van Isten ígéjében. Azt jelenti ez, hogy e nélkül hiányos lenne Isten üzenete. Eltekintve az ebben a részben a teológusokat érdeklő anyagtól, egyúttal minden hívőhöz szóló üzenetet is tartalmaz. Ma délelőtt erről az üzenetről lesz szó.

Az 1Mózes 5. része így kezdődik: 'Ez Ádám nemzetségének a könyve'. Amennyire társas életünkben a névtelenség került előtérbe, annál fokozottabban keríti hatalmába figyelmünket az a kérdés, hogy ki is az ember és honnan is származik. Nagyon előtérbe került ma a családfák iránti érdeklődés. Nem hinném azonban, hogy közülünk mindenkinek lelkes hobbija volna családfája kutatása. Avagy ez a rész nem a genealógusok kutatási területe volna? Nem, mégsem.

A „nemzetségtáblázat” fordítás ez esetben félrevezető. A tulajdonképpen itt álló szó jelöli a Biblia első könyvét. Ez így hangzik: „genezis”, ami keletkezést jelent. Ádám létrejöttéről van itt szó. Az ember létrejöttéről. A te és az én keletkezéséről. Ádám, az ember, a messze múltból való valami, valaki. Mindannyiunk ősatyja. Ádám éppen az, aki önmagában és utódaiban alakul ki.

„Ádám, az ember keletkezésének könyve.” Az ég és a föld keletkezése után ez következik. És azért keletkezik, mert Isten teremtette őket. Így Ádám keletkezése és létrejötte nem autonóm továbbütletés. Ádám, az ember keletkezése mögött, akár az ég és föld keletkezése esetében mindenkor ott a teremtő Isten.

Ezt húzza alá külön még egyszer e fejezet számjegye szimbolikája. Az 1Móz 1-ben Isten tíz teremtő szavával eget és földet teremtett. A tíz Isten emberre vonatkozó cselekvésének a száma. Egyiptomban tíz csapás volt és Isten tízparancsolatot adott népének, Izráelnek. Ebben a fejezetben tíz nemzedéket sorol fel Ádámától Noéig. Ezek a nemzetségek nem a továbbplántálás saját mesterkedése folytán, hanem a teremtő Isten áldásával jöttek létre. Minden új nemzedék Istennek, a Teremtőnek újabb kegyelmi tette.

Így kell néznünk a földet és így kell azon járnunk Isten teremtményeként. Így jött létre az ember, és így lettünk azok, amik vagyunk.

Kik is vagyunk hát mi? „Amely napon teremté Isten az embert, Isten hasonlatosságára teremté azt.” Így mondja az 1Móz 1 is: „teremté Isten az embert, a maga képére és hasonlatosságára”. Így ember voltában szólította meg őt kezdetben, mert lényének ez az ismertető jele, hogy Isten képe és hasonlatossága. Ez az ő és a mi ajándékunk, de feladatunk is.

Ilyen volt az ember férfiú és asszony voltában. Kettő együtt Isten képe és hasonlatossága.

A magyarok az asszonyt így is nevezik 'fehérség', megkülönböztetésül az 'ember'-től, ami férfiút, legényt jelent. Ez hibás megállapítás. Akárcsak mi, hollandok hibázunk az „ember” szóval, s így az asszonyról gyakran lekicsinylően beszélünk.

Az „ember” Isten ígéje szerint férfiú és asszony. Ebben a kettősségben Isten képe és hasonlatossága. Alapjában véve Isten az embert társadalmi lénynek teremtette. Ember többes számban.

S az emberlét többes számúságának legmélyebb titka a szeretet. Isten-szeretet. Így a képére és hasonlatosságára teremtett ember ugyancsak szeretetre teremtett. Itt a „szeretet” szóval nem a szexre, hanem a Pál által megénekelt szeretetre utalok: „ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólok is, de szeretet nincs énbennem, semmi vagyok”.

Az ember teremtett mivoltában ezt a szeretetet ajándékként és feladatként kapta. Minden ember egyedi lény, de egy ember sem teremtett önző lénynek. Ez elfajulás. Az ember abban bontakozik ki igazán, hogy mindenkifelett Istent szereti, s a másik embert is szereti úgy, mint saját magát. Így teremtettünk Isten képére és hasonlatosságára.

A feladat megmaradt. De vajon az ajándék is? Nagyon is jól tudjuk mi történt azóta, hogy Isten Ádámot megteremtette. Közbejött a bűn, az embernek Istentől való eltávolodása. Ennek félelmetes következményei lettek. Itt is ezt halljuk: 'és nemze Ádám fiát az ő képére és hasonlatosságára' és nevezé annak nevét Sétnek. Ez az. Míg Ádám Isten képe és hasonlatossága, Istenre hasonlít, fia az ő saját képe és hasonlatossága. Ő már nem hasonlít többé Istenre, hanem apjára és anyjára. Ahogy mi is külsőleg és belsőleg apánk és anyánk vonásait hordjuk. Amint gyermekeink oly sokat vesznek át tőlünk.

Íme ilyen az eredendő bűn keserű titkának bennünk való megjelenése. Valami közbejött, valami Isten és ember közé állt. Ne gondold, hogy választásod és döntésed olyan, amely tőled származik és érted van. Nemegyszer mondják szülők gyermekeikre vonatkozóan: majd később kell válasszanak... De válasszon a szülő is bizonyos módon az ő számukra. Választásainkban és döntéseinkben részben másokra nézve is választunk és döntünk és másokat is bevonunk ebbe. A rosszra vagy a jóra. Az úgynevezett döntéskültség is döntés és választás.

Az 1Móz 5 ezek után tovább vezet az Ádám elsőszülöttje utódainak vonalán. Figyelemre méltó, hogy tulajdonképpen mindig csak az elsőszülöttről szól. Nem azért, mintha ez volna a legfontosabb, hiszen épp a Szentírásban kerül előtérbe, hogy mily gyakran lesznek az utolsókból első, s e szerepek fordítva is fennállnak. Úgy van ez, hogy egykor az elsőszülöttnak rendkívüli hivatása és felelőssége volt.

Nevezetesen arra hívatott, hogy képviselje a családot, a törzset, arra hívatott, hogy gondoskodjon a másokról. A Mózes első könyve következő fejezetében az ember elsőszülöttjeinek vonalát látjuk Ábrahámig, majd pedig Izráelig terjedően. Addig a népig, amely arra hívatott, hogy gondja legyen minden más népre. Hogy ezzel minden más nép áldássá váljon. Ebbe a népbe kebeleződünk be mindannyian, amennyiben Krisztusban hiszünk. „Ezzel arra” választottunk ki, hogy elsőszülöttek legyünk. A kiválasztottság nem jelent kizárólagosságot, amellyel előjogokra tehetünk szert, nem, mert a kiválasztás magába ölelő. Ezzel a kiválasztottsággal az ember arra hívatott, hogy a föld és a teremtés és minden más emberre nézve létezzon és azokról gondoskodjon.

Ádám 130 éves korában lett Sét apjává. Valóban meglepő életkor ahhoz, hogy valaki apává legyen. Éppen ez az, ami különösnek tűnik e fejezetben: a nagyon hosszú életkor. A legidősebb Matuzsálem 969 évével.

Ha jól utána gondolunk, ezek borzalmasan hosszú élettartamok. „Borzasztó”, mondom én, mert mint lelkipogondozó azzal szembesültem, hogy mindenki öreg akar lenni. De az öregség nem mindig kellemes.

Mit jelent tulajdonképpen a hosszú életkor? Világos, hogy a bibliáírók számára is elképzelhetetlen hosszú életkornak tűntek ezek. A 90. zsolnártban Mózes közli mi volt abban az időben megszokott az embereknel: „esztendeinknek száma hetven, vagy ha feljebb nyolcvan esztendő”.

Mózes 120 évet élt. Azonban ez is kivételes áldás volt. Az ember által elérhető legnagyobb áldás. A következő fejezetben, az 1Móz 6-ban Isten határt szab az emberi életnek. Ha netán újra tévútra térnének, azt mondja Isten, hogy az embernek napjai legtöbb 120 évre terjedjenek.

Mit jelentettek itt ezek a rendkívül magas életkorok a bibliáírók számára?

Sok magyarázatot kerestek és adtak erre a kérdésre.

Gondoltak más esztendőszámításra, például holdévre, de ez nem áll fenn. Azt is feltételezték, hogy ezekkel a számokkal szimbólumok, csillagászati célozgatásokra utalhattak. Hát nem sokatmondó, hogy Énók 365 évet élt meg? De ezekben csak a fantáziánkra vagyunk utalva.

Arra is gondolhatunk, hogy az elsőszülött neve egy uralkodó nemzetséget, egy egész dinasztiát és annak élettartamát jelölheti, amint azt mondjuk, hogy az Orániai-ház több mint 400 éve uralkodik Hollandiában. Végül ez sem állja meg igazán a helyét. A legvalószínűbb az, hogy e magas életkorokkal a Biblia az életerőről akar valamit mondani. Ézsaiás (65. v.), amikor a Jézus Krisztusban adott új életnek kijelentése még sehol sincs, arról beszél, hogy Isten új jövendőjében az új ember életkora ismét korlátlan lesz. Erre céloz itt is. Minél közelebb állottak az emberek a teremtéshez, annál életerősebbek voltak. A Biblia nem annyira az evolúcióra, az ember mind magasabbra való fejlődésére utal, hanem inkább az elfajulásra gondol. A halálig ez a folyamat érvényes ránk. E bibliái résznek ez az egyik legkihangsúlyozottabb üzenete. Éppen ez az első sokk: 'És lón Ádám egész életének ideje kilencszázharminc esztendő, és meghala'. Ez az első halásos rémület az ember világrajöttében. Ádám halott. Ekkor vesztette el az ember először az atyai házat. Senki sincs többé, aki a saját jó tapasztalatából valamit elmondhatna a paradicsomról. Ettől kezdve kérelhetetlenül zúg a halálharang az ember története fölött: 'és meghala, és meghala'. Bármilyen idős legyen valaki, egyszer csak megszólal a halálharang. Csak ez az egy esemény biztos minden embernél: 'és meghala'.

Ez éppen az 1Mózes 1. részének az ellenkezője. Ott az örömharangok, az ünnepi harangok, a lakodalmi harangok hangzanak. 'És látá Isten, hogy jó'. Az ottani örömteli, az itteni pedig szomorú harangzúgás, harangkondulás. 'És meghala, és meghala, és meghala'...

Itt Isten ígéje a halált, mint elkerülhetetlen és jól megérdemelt végünket 'prédikálja'.

Jól megérdemelt, igen... de elkerülhetetlen is.

Figyeljük csak, a halál elkerülhetetlenségével az emberi élet folyamatában repedés keletkezett. Nem kisebb, hanem maga Isten hozta létre ezt a repedést.

Itt olyan nevek hangzanak el, amelyek a halálon ütnek részt: Énók és Noé. Bár mennyire is rászolgált az ember a halálra, ezek a személyek Isten segítségére vannak a halál ellenében.

'És járt Énók az Istennel', íme egyszerre csak ez hangzik fel az emberiség keletkezésének történetében.

'Istennel jární', ez az az élet, amire Ádám és Éva hivatott. Nem bujkálva, nem Isten háta mögötti cselekedetekkel, sem úgy, hogy maguk is istenné akarjanak lenni. Vele jární a kert esti hűvösében. Vagyis úgy, hogy kezük Isten kezébe kellett volna hogy simuljon, lépéseikkel az Ő nyomdokában s akaratuk az Ő akaratával kellett volna hogy egyezzen. Az Istennel való rejtett járást azok találják meg, akikben Isten félelme lakozik, vagyis akik teljesen Istennek szentelik magukat. Az igazi élet Isten és a felebarát szeretete.

A szeretet a minden napok életvitele. Ha valaki így él, akkor nem számít az, hogy 365, vagy 969, vagy pedig 33 évet él, mint Jézus.

'És mivel Énók Istennel járt vala, eltűnék, mert Isten magához vevé'. Énókot Isten kiragadta a halál vasmarkából. Istennel járva, el volt rejtve szárnyai árnyékába. Megmenekült a haláltól. Isten győztessé tette a halál felett, sőt még annál is többé tette.

Énók Isten általi felvételéről egyesek azt mondják, hogy az 'Énók mennybemenetele', Illyés próféta és az Úr Jézus mennybemeneteléhez hasonlóan.

S mit gondolhatunk magunkról? Gyászjelentőkben olvasható: Isten magához vette... Igen, mondhatjuk ezt így, ennek az a mély jelentése, hogy a mi halálunk többé nem a vég. A halálharang a mi esetünkben nem a végünket jelenti. A halál a mi esetünkben is, Énókhöz hasonlóan, azt jelentheti, hogy Isten magához vesz minket, hogy győztesekké lehessünk. Isten minket is fel akar venni a mennyei örök életbe.

Ez pedig az által lehetséges, aki által Isten végleges rést ütött a halál félelmetes falán.

'Éle pedig Lámeek száznolcvanhét esztendő és nemzet fiat'. És nevezé azt Noénak, mondván 'ez vigasztal meg minket munkálkodásunkban és kezünk terhes fáradozásában'.

Ez a Lámeek nem azonos a Káin utódjával, a megelőző fejezet kérkedő suhancával. Ez a Lámeek fiát Noénak, vigasztalónak nevezi. Érthető, hogy mit remélt e névadásban: forrón remélte ez a Lámeek, hogy majd megtapossa a kígyó magvának fejét, remélte az Isten által ígért Messiást. A vigasztalót.

Ez benne van a történelemben, az ember világrajöttében, nem csak úgy akárhogy, hanem véget nem érő ismétlődéssel. Ez is benne van. De sok bukás is van benne. Az az életvitel, amely az özönvíz felé visz, az ítélet felé visz.

Van azonban előmenetel is. Ez lesz az Isten által küldött vigasztaló, Noé. Lámeek úgy tudja, hogy ez a vigasztaló nem csak lelkileg vigasztal. Nem csak. Ő vigasztal meg kezünk terhes fáradozásában is. Megszerzi a mindennapi élet bűnös cselekedeteire a bűnbocsánatot, s azt teszi jóvá. Megújítja s megváltja az egész életet minden velejárójával együtt. Általa munkánkából semmi sem hiúsul meg, s nem lesz hiábavalóvá. Isten így adta meg végül is az idők teljességében Lámeeknek, Izraelnek s nekünk az igazi Noét, az igazi Vigasztalót. Jézus Krisztust és az általa küldött és ajándékozott Szent Lelket. Ez a Lélek minket is emberré formálhat. Megvigasztalhat minket az örök étellel... a mennyei étellel. Ez formál minket végül is Krisztusban olyanná, amilyennek Isten azt mindenkor akarta. S ezért mondjuk és énekeljük ennek az egy Vigasztalónak: 'Felülről való Lélek taníts minket hinni, remélni, szeretni'. Ámen.

Minden korlátot felrúgva...

Alapige: 1Mózes 6,1-8

'Lőn pedig'... Mindnyájan jól tudjuk, hogy e szavak minek a kezdetét képezik: a mese szokott így kezdődni. A mesék pedig sok esetben istenekről, istenek fiairól, óriásokról szólnak.

Az 1Móz 6. része is istenek fiairól és óriásokról szól. Kicsit hasonlít egy görög mondához, vagy egy meséhez. Abban viszont mindnyájan egyetértünk, hogy e bibliai részben egy s más titokzatos dolog rejlik.

Azokban ezt a titokzatosságot és meseszerűséget ne túlozzuk el. Ha azt olvassuk, hogy: 'óriások valának a földön abban az időben'... arra kell gondolnunk, hogy az óriások nem csak a mesékben fordulnak elő. Léteztek és léteznek valóban. Ha egy régi házba, vagy kastélyba látogatunk, láthatjuk például az ajtók és ágyak méreteiből, hogy régen az emberek alacsonyabbak voltak, mint ma. Amikor Iriában, Jáván voltam a jalia törzsbeli legmagasabb pápua alig ért a derekamig. S nemde óriásnak tűnnek nekünk a

dél-afrikai maszai törzs két méternél is magasabb tagjai? Még inkább óriásoknak tűnnek az ugyancsak afrikai pigmeus törzs tagjai szemében. Kisgyermek koromban szájtáti csodálkozással bámultam 'Rotterdam óriását'. Ha pedig mostanság kézi- vagy kosárlabdamezőkészen veszek részt, olykor óriásokkal benépesült pályát látok. Magam valamikor az 1,77 m-emmel a legmagasabb voltam a családban, most pedig a mai ifjak között egész alacsonnyá váltam. Ilyen óriásméretűre fejlődött testileg a mai ifjúság. Az 'óriások' felől tehát ne essünk tévedésbe. Nem csak a mesékben fordulnak elő: óriások voltak, s mindegyre vannak.

Mit kezdjünk mi ezekkel az 'Isten fiai'-val, akik meglátták az emberek leányainak szépségét s közülük vettek maguknak feleséget?! Ez éppenséggel olyan, mint amit a görög mitológia folyton mesél. Olyan istenekről szól, akiket szerelemre lobbantott egyik vagy másik női szépség. Aztán az Olimpusról leszállva, azzal a nővel kapcsolatba kerültek, s fiat nemzettek, úgynevezett félistent. Hazánk futballcsapatainak egy része még mindig egy-egy ilyen félisten nevét viseli: Akhillész, Héraklész, Xerxész, Ajax...

Természetesen a istenfiaknál gondolhatunk bármit, de ez nem lényeges. Mást is jelenthet.

'Isten fiai' esetében emberekre is gondolhatunk. Izráel népét a Biblia nemegetszer nevezí Isten fiainak. Az 'Isten fiai' megnevezéssel gondolhatunk a hívő emberekre is: 'Akik Rólad neveztetünk, s Benned tudjuk, hogy Isten fiai vagyunk'. Így vonatkozhat az 1Móz 6. része Sét utódaira, akik az Úrnak nevét segítségül hívták.

E fejezetnek van egy másik hagyományos magyarázata is, mégpedig az, hogy itt a hívők gyermekeiről, fiáról van szó, akik a Káin hitetlen, elfajult utódai közül választottak maguknak feleséget. Így valamelyes vegyes házasságról lehet itt szó.

A Bibliának valóban van egy s más mondanivalója erre vonatkozóan, de véleményem szerint nem ezen a helyen fejti ezt ki. Az itt használt 'Isten fiai' kifejezés bárhol is forduljon elő a Bibliában, nem emberekre, hanem magasabb emberi lényekre utal. Éppen ezért itt is erre kell szorítkoznunk.

Bibliái szempontból az is lehet, hogy az 'Isten fiai' kifejezés az angyalokra utal. Így itt is olyan angyalokra, Isten szolgálára kellene gondolnunk, akik hűtlenné váltak eredetükhöz és feladatukhoz, s közönségesen jártak el az emberek leányaival. A Bibliában éppen ilyen magyarázatokat találunk a 2Pt és Júd leveleiben. Bukott angyalokra utalnak, akiket szörnyű kihágásukért Isten szigorúan megbüntet. Így lesz ez egy elrejtett, szörnyű valóság részévé. S mivel a Biblia a továbbiakban ezekre nem tér ki, mi is eszerint kell hogy eljárjunk. Együttal tudatosítanunk kell, hogy az 1Móz 6 e magyarázatai nem fejtenek ki mindent. Hiszen itt nem arról van szó, hogy Isten az 'Isten fiait' megbünteti, mert Isten itt az embert bünteti meg. 'Ne maradjon az én Lelkem örökké az emberben, mivelhogy ő test.' Itt az 'Isten fiai'-nak az 'emberek leányai'-val való érintkezésében az ember részéről is félelmetes törvényszegés, bűnbeesés következik be. Mi lehet ez?

Erre ismét visszatérek a görög mitológiához. Azokhoz az istenekhez, akik földi, női szépségekkel álltak össze. Ez nem pusztán a görög mitológia része. A Biblia keletkezésének idején valósággal hemzsegték az olyan pogány vallások, melyek az istenek és emberek keveredéséről meséltek. Amint már utaltunk rá, ezek elbeszélések, legendák, mondák, mítoszok. Azért beszéltem ezekről, hogy rámutassunk arra, mennyire nem igazak ezek, hanem koholt történetek, gyermekmesék. Avagy az ilyen mitológia teljesen valótlán? Honnan erednek ezek a mitológiák? Talán az olyan emberi szellem termékei, miszerint az egészen rendkívüli emberek származásukban felülmúlják az emberi eredet. Vannak akik családfájuk kutatása közben titokban abban reménykednek, hogy őseik nemeseek voltak.

A cél: valamivel többnek lenni a megszokottnál, az átlagnál. Ezek a kiagyalt félistenek csak mesefigurák. Ez így van! Egy nagyon is valóságos elképzelésnek a tükröképei,

annak a szándéknak, hogy mi, emberek isteni eredetűek szeretnénk lenni, istenfiak szeretnénk lenni.

A Biblia a valóságos érték szerint beszél a dolgokról. A Biblia csak megállapítja a tényeket úgy, ahogy a bálványokat is ezzel jelöli, hogy ezek Isten előtt semmit sem jelentenek. De az emberi cselekvés és lehetőség számára nagy jelentőségűek. Ezek határozzák meg az emberek istenfiakkénti megnyilvánulásait.

Határozott meggyőződés, hogy az 1Móz könyve az emberek legendás isteni gyakorlásáról és ambíciójáról szól. Olyan emberekről, akik magukat szuperembereknek, szupersztároknak, Übermenscheknek akarják tudni. Ki ne ismerné a nemzetiszocializmus szörnyű valóságát, mely a fasizmushoz vezetett.

Istenfiak szeretnénk lenni. A sport terén, a gazdaságban, a bűnözésben (whiskys rabló), a politikában. Valamikor a római császár nevezte magát istennek, a japán császár pedig még ma is ragaszkodik isteni eredetéhez...

Még nem is olyan régen minden erővel bizonygatták, hogy az árja messze felülmúlja a többi fajt, és hogy a fehér ember értékesebb, mint a fekete, vagy a sárga... Mindenesetre erről az 1Móz 6-ban is szó esik. Arról van szó, hogy mi mindegyre, s most a New-age mozgalomban újra, isteni eredetűnek nyilvánítjuk magunkat a bennünk lévő isteni töredék és szikra alapján, és ezzel isteni hatalomra törekszünk. Isteni dolgokat akarunk létrehozni, megvalósítani. Ezekben léptek és lépnek tévútra az emberek. Meseházaságokat akarnak kötni, fiatal istenökként akarnak tovább szaporodni. Természetesen nem istenek, csupán magukat vagy másokat akarnak azzá tenni. Mi az emberekből szupersztárokat, bálványokat, istenfiakat csinálunk. Ezek kötnek meseházaságot. Napjainkban magunk vagyunk ennek tanúi, hogy mivé válnak ezek a meseházaságok. Amit istenivé vagy istenné teszünk, ezzel meg is semmisítjük azt.

Az 1Móz 6. részében Isten ígéje arról beszél, amit mi az ember 'harmadik' bűnbeesésének nevezhetnénk. Istentől való elszakadása és felebarátja meggyilkolása után, az ember merészen halad tovább a megkezdett úton. Úgy akar élni, mint a 'francia király', nagyratörően, gátlástalanul, önkényeskedve. Isteni módon akar élni, isteni életet akar nemzeni, ezt tökéletesíteni akarja, istenként próbál előállni, mint akit senki és semmi nem gátol meg abban, hogy isteni voltában szabadon éljen. Az ember roppant magas szintre akarja magát emelni....

De Isten gondoskodik arról, hogy az ilyenszerű emberi felfuvalkodottság és dicsekvés szétpukkadjon mint egy szappanbuborék. 'Ne maradjon az én Lelkem örökké az emberben, mivelhogy ő test, legyen életének ideje százhusz esztendő!' Ez Isten hozzánk intézett üzenete ma. Isten nem tűri azt, hogy mi a saját elgondolásunk szerint istenként éljünk és saját utunkat járjuk. Ezt Isten maga jelenti ki, mint legfőbb személyiség. Az ilyenektől előbb-utóbb visszaveszi Lelkét. Jól tudjuk azonban azt, hogy ezek után csak a test marad meg, csak a por. Amint a 82. zsoltár írja: „Istenek vagytok ti és a Felségesnek fiai ti mindnyájan, mindamellert meghaltok.” A 73. zsoltár megdöbbenen észleli ezt az istentelenek szerencséje láttán, majd pedig megállapítja: „Bizony sikos földön helyeztet el őket. Mind elpusztulnak egy szempillantásban! Elvesznek, elenyésznek a rettegéstől. Mint álmot, ha felserkenünk: te Uram, ha felserkensz, úgy veted meg képüket.”

Ha valaki 'francia királyként' akar élni, annak nincs jövője. Legfeljebb félelmetes jövője lehet.

'Legyen életének ideje százhusz esztendő'...

'És látá az Úr'. Ez a kijelentés visszautal az 1Móz 1. részében olvasható látásra: 'Látá Isten, hogy jó'. De amit most lát Isten, az ijesztő. Látá Isten 'hogy megsokasodék az ember gonoszsága a földön'. Tudjátok-e, hogy a szerencsétlenség, a katasztrófa nem abban állott, hogy Isten özönvizet bocsátott a földre? Nem, mert a szerencsétlenség már jóval

az özönvíz előtt megkezdődött. Ez volt az igazi katasztrófa. Az ezt követő, Isten által a földre bocsátott özönvíz csak elkerülhetetlen következménye volt ennek.

Isten látá, 'hogy az ember többé nem jó, hogy a szíve gondolatának minden alkotása csak gonosz'. Lényének velejéig megromlott. Az Isten és a felebarát szeretete többé már nem természet szerinti lényének központja. Az ember félelmetesen kicsúszott Isten kezéből. Siralmas egy állapot ez!

Isten éppen ezt látta meg és ezért sírt. 'Mebáná azért az Úr, hogy teremtette az embert a földön!' Kedves testvéreim, akárhogy is legyen, ez a szó minden ijesztő voltában nagyszerű szó. 'Bánkódék az Úr'.

A bánkódás szót mi mindenekelőtt valami rossz elkövetése miatti sajnálkozás jelentésében ismerjük. Ezt a jelentést a Biblia is ismeri. Az Ószövetségben hatszor fordul elő így. Viszont 29-szer fordul elő a bánkódás szó mint Isten bánkódása. Ez nem a rossz elkövetése miatti bánkódás, hanem afeletti mély szomorúság, amit az ember az Ő felséges művével elkövetett. Ezáltal a Biblia Istent nem úgy rajzolja elénk, mint aki jéghideg, érzéketlen, szent felségében szemléli az emberrel történeteket, hanem olyan Istenről beszél, aki változhatatlan hűségében változatlanul együtt érez az emberrel. Együttal sajnálkozik afelett, amit mi emberek, teremtményei tettünk azzal, amit nekünk ajándékozott. És 'bánkódék Isten'... Isten sírt.

Ebből kihallatszik Isten szomorúsága, Isten sírása. Mintha kardot döftek volna szívébe: 'Eltörlöm az embert, akit én teremtettem...' Ebből egyúttal kihallatszik Isten haragja is: ezt már nem viselheti el. Így nem mehetnek tovább a dolgok.

Kedves Gyülekezet, az 1Móz 6. része semmiképpen sem mese. Itt arról a félelmetes valóságról van szó, amiben benne élünk, ami e földön napról napra történik, amit oly sok esetben száraz szemmel szemlélünk. Csak akkor döbbenünk meg a föld gonoszságán, ha valaki, akit nagyon szeretünk, esik áldozatul ennek a gonoszságnak. De vajon kicsoda az közülünk, akit Isten ne szeretne nagyon? Ezért mondja ezt: nem mehet ez így tovább! Ez a mi egyetlen vigasztalásunk: Isten nem akarja, hogy ez mindig így legyen! Véget vet ennek: 'Eltörlöm az embert.'

Véget vet?! Nem, hiszen ez az isteni szeretet csodája: ez nem a vég, hanem ez egy új kezdet. Isten könnyeiből származik az özönvíz, ami pedig Isten végső kísérlete arra, hogy teremtményét megmentse a végleges pusztulástól. Halld csak!

'De Noé kegyelmet talált az Úr előtt'. Ez nem csak annyi, hogy Isten kegyelmes volt Noéhoz. A Biblia így mondja: 'Noé igaz, tökéletes férfiú vala az egykorúak között'. Ezért Isten kegyelmes hozzá, mármint Noéhoz. Van tehát értelme tisztességesnek, igazságosnak lenni, Istennel járnival, még akkor is, ha a mindennapi gyakorlat látszólag ellene mond ennek. Amint a Zsidókhoz írott levélben olvassuk: 'Mert nem igazságtalan az Isten, hogy elfelejtkezzék a ti cselekedeteitekről és a szeretetről, melyet tanúsítottatok az Ő neve iránt' (6,10) és 'megjutalmazza azokat, akik Őt keresik (11,6). Ilyen volt Isten Noéhoz, aki nem osztozott kortársai szennyes és trágár életmódjában.

Ne gondoljuk, hogy Noé bűn nélküli volt. Szent volt, de minden idők szentjeinek közösségében, amint azt a Heidelbergi Kátéban olvassuk: 'benne a szentségnek csak egy kis kezdete volt'. Noé a szeretetben csak kezdő volt. S a kezdő gyakran lépeget és közben botladozik. De itt arról is szó van, hogy a hitben nem lehet botladozni, meg arról, hogy Isten ereje által új életre kell támadnunk, hogy ne maradjunk abban, amiben vagyunk, hogy a mi életünk ne a régi legyen, hanem támadjunk Isten ereje által új életre.

Mert Isten kegyelme nem olcsó kegyelem. Nem olyan kegyelem, amiben mi egyenlőek vagyunk Vele. Hogy is tudnánk hitben egy nevezőre jutni, hiszen olyan drágán vásárolt meg és fizetett meg értünk Jézus Krisztus, az igazi Noé, az igazi vigasztaló. Ő, aki az általunk okozott szerencsétlenségből és katasztrófából csak egymaga tud ki-

menteni. De mindazok, akik a Vigasztaló által elnyerték az életet, naponta a Vigasztaló erejéből kell hogy éljenek.

Istent oly sokszor megszorítottuk és megszorítjuk, de Noéhoz hasonlóan Jézus Krisztusban kegyelmet találhatunk Isten előtt. Így a Vigasztaló erejével naponta megtagadhatjuk a gonosznak való engedelmességet és ékes életet folytathatunk, olyan életet, ami Isten minden korlátán felüli szeretetéről és igazságosságáról beszél. A Lélek ereje által éljünk hát Isten dicsőségére, nem a magunk nagyképű beképzeltségéből táplálkozó „istenfiúságunk” szerint, hanem a Krisztusban elnyert fiúságunk szerint. Ámen.

Kereszthalálába megfeszítve meghalni

Alapige: 1Mózes 6,9-7,24

Milyen szörnyű egy történet! Lehet, hogy ebben mind egyetértünk: szörnyű történet! De... az is lehet, hogy ugyanezt mondva, közben egészen másra gondolunk.

Lehet, hogy a 'szörnyű' kifejezéssel arra gondolunk, hogy minden vízbe fül, minden elpusztul, s ez milyen borzasztó.

De én tulajdonképpen nem erre gondolok. Ezzel a 'szörnyű történet' kifejezéssel valójában a 'szörnyű kezdetre' gondolok. Az a szörnyű, amivel minden nyomorúság kezdődött, amivel minden egyéb kezdődött. Vagyis, hogy 'a föld romlott vala Isten előtt és megtelék a föld erőszakoskodással'. Az emberek rosszasága, gonoszsága miatt történt ez, akiknek a teremtésekor még azt mondta Isten: 'igen jó'. Az ember ennél többet nem kaphatott Istentől, Teremtőjétől. Az ember azonban Istentől elszakadva kezdett élni, még-hozzá féktelenül. És ez a szörnyű!

Ó igen, ott a másik dolog is, a halál. A halál is szörnyű. Ez azonban csak az emberek Isten által felpanaszolt szörnyű életvitelének elkerülhetetlen következménye. Ez csak így mehetett végbe, egy ilyen nagy pusztulással.

Azt mondják sokan, hogy ez nagy megkönnyebbülést kellett hogy jelentsen. Afeletti megkönnyebbülést, hogy ezt a disznóóllá változott világot egy óriási özönvíz eltakarította.

Ma többen mondják azt: 'miért nem tesz Isten valamit? Miért ad Isten teret a gonosznak?'

Jóllehet Isten tett valamit. A zsarnokokkal telt világnak saját tetteik következményét adta büntetésül. Mire az egész világot elmosta a pusztulás és a halál.

De... attól tartok, hogy az ilyen emberek előtt ez a válasz ismét csak nem jó. Mert nincs értelmesebb lény az embernél.

Honnan ez a szűklátókörűség?

Hát mi erre nem gondoltunk. Azt mondjuk, hogy Isten a rosszat ki kell hogy irtsa, de ha ennek következtében minket is ki kell irtson, mivel minket is magával ragadott a gonoszság, erre úgy szólnunk, hogy mi erre nem gondoltunk. Ez megint csak nem jó.

Arra meg senkit sem kérek, hogy az özönvizet jónak tartsa. Mert valóban szörnyű az, ami történt. De jogos, végül is igazságos. Ezt Noé prédikálta.

Tudtuk-e ezt? Azt, hogy Noé tulajdonképpen próféta volt? Prédikátor?

Vannak, akik úgy vélekednek róla, hogy ő volt az első hajóépítő, korai előfutára Verolmének. Hát nem volt az! Noé sohasem épített hajót. Erre rövidesen visszatérek még.

Noé próféta volt, prédikátor. Péter így ír róla második levelében: 'az igazság hirdetője'. A Zsidókhoz írt levél írója prófétának nevezi. Az a próféta, aki hitével 'kárhoztatá a világot'. Mózes első könyve azt írja róla, hogy 'igaz és tökéletes férfiú vala', 'igaz és tökéletes férfiú vala az egykorúak között!'

El lehet-e ezt mondani rólad? Igaz és tökéletes ember vagy-e? Na nem, ezt nem mondanám... természetesen, hogy nem... Inkább azt mondom, hogy remélem ezt! Remélem, hogy igazak és tökéletesek vagyunk.

Az, hogy igazak és tökéletesek vagyunk nem azt jelenti, hogy nincs rajtunk folt, és szeplőtelenek vagyunk. Az igaz és tökéletes ember nem olyan valaki, aki sohasem téved, sohasem vétkezik. Na nem, mert az igaz és tökéletes ember olyan valaki, aki egészen közel él Istenhez. Annyira közel, hogy Isten kegyelméből, szeretetéből és Isten folyamatos bocsánatából él. Ebben a kegyelemben jó és nagyszerű dolgokat tehetünk, de tévedhetünk is és el is eshetünk, majd Istennel újra felkelhetünk, új életre támadhatunk. A zsol-tárokban megszólalók így fordulnak Istenhez: 'Igaznak találtál'. Ez azt jelenti, hogy sohasem estek el úgy, hogy Isten felé ne nyújtották volna ki a kezüket, aki végül is megsegitte őket.

Így volt igaz és tökéletes Noé. Ennyire Isten közelében élt. Amint írva van: 'Istennel járt'. A Noé élete sem volt minden szempontból rendben. Pál apostol szerint: Isten kegyelme által vagyunk azok, akiké lehettünk.

Kedves gyülekezet, Isten kegyelme nagyon erős és hathatós.

Noé egyedül élt s igaz és tökéletes volt a gonoszsággal és zsarnoksággal telített világban. Hogy lehet ezt elképzelni? Hiszen nem könnyű magányosan hívőnek maradni, Isten közelségében élni, s az Ő akarata szerint élni. Méghozzá azzal, hogy az Ő szeretete legyen életünk, tetteink és járásunk egyetlen zsinórmértéke. Milyen egyedül marad az, aki mindezt egymagában kell hogy cselekedje.

Tudom, hogy sok esetben mennyire magára hagyottnak érzik magukat az ifjak. Olyan esetben, amikor az egyik osztálytárs hisz, hűségben és szeretetben akar élni, s akit a többiek semmibe se vesznek. Úgy néznek rá, mintha semmi volna. Ezek után hogyan maradhat talpon?

Noé talpon maradt, megtartotta Istennel való együttjárását. Milyen hatalmas is Isten kegyelme! Az ár ellenében, az egész bűnáradat ellenében talpon tartja az embert.

Mert Isten így szól: Tovább már nem állok útjába a bűnáradatnak. Miután az emberek a jó teremtés minden gátját áttörték, végül hadd jöjjön ez, a víz, a pusztulás vize, a halál vize.

Noéhoz pedig így szól Isten: Valamit tenned kell. Elő az oly sokszor karba tett kezekkel. Mire vonatkozóan kapja Noé Istentől a parancsot? Nem arra, hogy hajót építsen, hanem arra, hogy bárkát készítsen.

Mi a bárkát is valamilyen formában hajónak tartjuk. A bárka hajó, hajó-lakás. De az, amit Noénak építenie kellett, az egészen más építmény volt, s mindenképpen nem hajó. Noé még semmit sem tudott a hajókról. Viszont tudott a bárkáról, a 'tebá'-ról. A 'teba' pedig koporsó. A Mózes szülei is 'tebá'-t készítettek, egy egész kicsiny tebát, egy nádból font kosártebát, hogy abba fektessék újszülött kicsiny fiacskájukat. A fáraó parancsa alapján neki meg kellett volna halnia. Noé ilyen 'tebát' kellett hogy készítsen, de egy egész nagyot. Hatalmas nagyot. Nem kevesebb, mint 135 méter hosszú, 22 méter széles és 13 és fél méter magas koporsót. A méretarányok megfelelnek egy hatalmas méretűre nagyított koporsónak.

Ha csak szemernyi érzéke van valakinek a művészet és a szimbólumok iránt, tüstént megérti: miért ilyen hatalmas ez a koporsó.

Miért olyan hatalmas az a férfiú a Leuvhaven bejáratánál látható képen? Az a kép nem egy férfiút ábrázol, hanem egy egész várost. Nem egy szívét vesztett embert, hanem egy egész esztét vesztett várost. Azért ilyen hatalmas az a férfiú, ennek a Zadkinének a képe. A szív nélküli várost ábrázolja. S ez a város kiált, méghozzá felkiált.

Ilyen a Noé által épített bárka képe, prédikálása. Ez az építmény felkiált: „Emberek, világ, mi mindnyájan halált érdemlünk!!! „Nem érdemlünk hosszabb életet, mindenestől

idetartozunk a halálhoz, a koporsóhoz.” Ez a Noé prófécija, így prédikálja az igazságot.

Tudjuk-e, hogy milyen baljóslatú prófécia ez? Még a vasárnapi iskolában meséltek nekünk arról, hogy miképpen gúnyolták Noét kortársai. Hogyan nevetgéltek az építmény építése, ácsolása, szurkozása láttán. Erre megered az eső, s mind így kiáltanak fel: milyen kellemes záporocská. De micsoda tévedés! Ilyesmiről nem beszél az Írás.

Az Írásban található valóság még vészjóslóbb. Az iménti gúnyolódásról itt nincs szó. A szomszédok és kortársak semmiféle megnyilvánulását sem említi. Itt mindent a nagy csend ural. Semmit sem hallani ezekről. Az emberek nyilvánvalóan a megszokott módon töltötték mindennapjaikat.

Avagy nem ismerjük ezt? Most is akadnak, akiknek nagyon erős a hitéletük. Most is van mit építeni és ácsolni a gyülekezetben, a templomban. Közben sok, nagyon sok az érdektelen szemlélő. Csak úgy elmennek a templom, a hit mellett, s messze elkerülik az evangéliumot. Uralkodik a csend. Hagyják, hogy a hívő különcök hadd főzzék csendben mártásukat, s úgy gondolják: a mi időnk még tart, folytathatjuk a magunk önző, gátlástalan és istentelen életét.

Uralkodik a csend. Mintha senki sem akarna Istenről tudni, mintha az evangéliumot senki sem akarná hallani. Olyan a csend, mint a sírban. Azt is mondhatnánk, hogy mindenhol siri csend honol.

A csend azonban beszél is! Az özönvízzel és azt követően ez a világ nem lett sírhalmommá, de temetője lett az özönvíznek, s éppen ezért következett el az özönvíz. Nem azért, mert élet lett volna, hanem azért, mert majd minden halott volt. Mert majdnem mindenki élő halott volt. Íme egy zsarnoksággal tele gonosz föld.

Mire gondolhatott, mit érezhetett, s mit élhetett át Noé akkor, amikor a halálos csendben elkezdte építeni a bárkát? Ezáltal élete körülródik, s a körülötte élő többiek élete a megszokott mederben folyik tovább, mintha semmi sem történnék! Mit érezhetett Noé a maga magányában? Ez minden olyan hívő magára maradottsága, aki csak e hitben akar élni. Az ilyen ember egy gonoszszággal és zsarnoksággal telt világban az Isten igazságában és kegyelmében való életével lesz magányossá, szörnyen magányossá. Személy és gyülekezet egyaránt. Saját magunk is feltehetjük a kérdést: Mire jó az, amit csinálók? Semmire sem jó.

De hát valóban semmire sem jó? Semmire sem jó az, amivel a világ foglalkozik? Nem, de legkevésbé nem, ha magányosan tesz valamit. Valamivel mindenki hozzájárul a fejlődéshez. Míg a hívő élet magányossá tesz. Nem lehet csak így minden további nélkül egyedül maradni, hanem szükségünk van megbeszélésekre, kérdéseket kell feltennünk, s figyelniük kell arra, akivel elindulunk, együtt járunk. A hívő ember nem egyedül járja életútját. Valakivel elindul, Istennel jár. S bár soha sincs egyedül, ez a járás olykor e világban nagyon magányossá teszi. Feltehetjük a kérdést: Miért csinálom én ezt? Mire való ez?

Egyszer majd megtudjuk mire való volt ez. Mihelyt Isten többé már nem tartja féken az ítéletet, hanem rábocsátja a világra. Mihelyt Isten átengedi az embert, a világot saját gonosz tette következményeinek. Mihelyt Isten az áradatot útjára engedi, mire a világ saját gonosz vetésének ítéletes termését arathatja. Akkor látjuk meg, hogy mire volt ez jó.

Viszont hosszú időn át a bárkán kívül mást nem lehetett látni. Csak a világtól idegen koporsó építését egy olyan világban, mely nem akarja tudomásul venni romlottságát, s amelyet nem bánt a szenny.

És Noé bement e bárkába.

Ez kellett, hogy jelentsen valamit. Valóban, micsoda hitvallás! Noé e koporsóba való belépésével azt mondja: Uram, nem érdemlem meg az életet. Ítéleted igazságos. Tudom, hogy meg kell halnom.

Ebbe lépett be Noé egész családjával együtt. De nem csak ők. Még sokkal többen mentek velük a bárkába. Ez volt Isten akarata. Minden teremtményből velük ment néhány pár. De miért? Miért nem vetett Isten mindennek véglegesen véget? Azért, mert Isten mindent újra akar kezdeni. Nem akar mindent a földdel egyenlővé tenni. Isten meg akarja újítani, teljesen újjá akarja tenni ezt a világot. Isten meg akar menteni, meg akar tartani.

Ha valaha az az érzésünk lenne, hogy Isten ítélete rászabadult a világ életére, személyes életükre, tudnunk kell azt, hogy Isten ítélete nincs e másik nélkül, megtartatásunk kifejezett akarata nélkül. Az ítéletig, s az ítélettel Isten a megmentendők megmentésével foglalkozik, hogy megmentse azt, aki és ami engedi saját megmentését.

Isten magához vehette volna Noét, ezt mondván: Noé, jer hozzám, messze magásra, a világ nyomorúsággal telt valósága fölé, messze a csődbe jutott világ fölé. Az egészet fölösleges téglaként elhajítom. Félre vele, kész, vége! Majd mindent előről kezdek!

Isten mégsem ezt teszi. Isten újrakezdi, megújítva mindazt, amit tett. Éppen ezért a 'Noé' neve... Vigasztaló. Isten vele a vigasztalást valósítja meg, eltünteti a zsarnokságot és felszárítja a könnyeket. Noé az Isten által megígért Szabadító, a Messiás, a Vigasztaló előképe.

Így megy be Noé a koporsóba.

Es... a koporsó nem süllyed el, hanem úszik a pusztítás vizén. Aki beismeri Isten előtt, hogy méltó a halálra, az nem vész el. Aki belép a koporsóba, megtapasztalja azt, hogy a koporsó lesz a megmentője.

Negyven nap és negyven éjjel tart az ítélet. Negyven Izrael életében sok esetben a krízis ideje. A negyven napos böjti időhöz értünk. Ez Jézus szenvedésének ideje.

Noéval akkor Isten újat kezdett. Noé mégsem lett a világ szabadítója. Más lett azzá. Az, aki vállalta a szenvedést, a krízist, beleértve a negyven napot és éjszakát. Jézus bement a halálba. Ezzel teljeseedett be minden.

Erről szól az egész Biblia, erről szól az özönvíz története is. A múlt hét óta tudom, hogy némelyek szerint ezt nem lehet így kimondani. A múlt héten az újságban ezt lehetett olvasni: 'Ter Lindent távollétében elítélték'. Azért ítélték el, mert az 1Mózes bibliai elbeszéléseibe Jézust is belevette. Ezt Lianthal rabbi Júda-ellenesnek találta. Határozottan magam sem tartom szerencsésnek Ter Linden egyes kiindulási pontjait, de az ellen már tiltakozom, ha kimondják, hogy egy lelkipásztor az Ószövetség leírásában ne írhasson Jézusról, mivel ez a zsidó nép könyve. A zsidó nép és minden zsidó iránti tisztelettel kijelentem, hogy a Szövetség könyvei ősidők óta nem a zsidó nép tulajdonai, s így nem érvényes erre vonatkozóan az utánnomás tilalma. Ha pedig egy keresztyén, zsidó vagy pogány hiszi azt, amit a zsidó Jézus mondott, vagyis, hogy Ő betöltötte az írásokat, ezért nem lehet zsidóellenesnek, antiszemitának tartani, hanem inkább tisztelni kell az illetőt. Viszont bárki antikeresztyénnek vehető, aki megtiltja a keresztyéneknek azt, hogy a jogosságban és a kegyelemben higgyenek.

Jézusban Isten elküldte az igazi Noét. Ő bement a bárkába, a koporsóba. De nem egyedül. Magával vitte egész családját, s vele ment az egész teremtett világ. Azért, hogy kereszthalálában, vele együtt megfeszítette meghaljanak. Hogy búcsút mondjanak az ő életnek, hogy nemet mondjanak a gonosz cselekedeteknek és a saját lábbon való állásnak, s Krisztusban vallják: én ezt tovább nem akarom. Az egész félelmetes világgal együtt a halált érdemeltem. Mostantól az igazi Noét, az igazi Vigasztalót, Jézust akarom követni. Vele együtt kereszthalálába akarok megfeszíttetni. Arra vágyom, hogy az egész világ és minden teremtmény megújuljon, hogy Teremtőnk képére újuljon meg.

Szörnyű történet ez. Ugyanilyen a mi világunk története mind a mai napig. A mi világunk is újra telve zsarnoksággal.

Tudjuk, hogy ki tartja ezt a világot ily szörnyűnek? Isten, Isten találja oly szörnyűnek, azzal, hogy megszületett Fiát adta ezért a világot.

Fiában hívja a világot, téged és engem is: lépj be! Lépj be a bárkába! Lépj be az érte és a világot meghalt Fiam halálába! Lépj be bárkájába! Csak így menekülhetünk meg a halálba való hullástól, a teljes pusztulástól. Engedd, hogy vegye el bűneidet.

Ezt tette Isten a gonosz ellenében. S mit teszünk mi? Megyünk sem bűt, sem bát nem mondva. A megszokott módon megyünk tovább. Vagy pedig felfigyelünk Noé próféciajára, prédikációjára és belépünk a bárkába.

Aki belép, aki életét a szenvedő Jézus kezébe helyezi, az megmenekül. Koporsója tovább úszik, s hajóvá lesz, mentőhajóvá. Isten mentőhajójává. Amint a 478. énekünk mondja:

Isten vádol. Egyetlen halandó
sem állhat meg e perben.
Mind elvesznek a bűn miatt.
Hegyek hulljatok ránk,
ezt kiáltják: ne hagyjátok
többé e rettenetes szót hallani.
Isten megbocsát. Ki védtelenül áll
a legfelsőbb ítélet előtt
s felfedezi félelemmel és nyögéssel,
hogy Felperese mellette száll síkra,
hogy a Bíró vele szenved,
s az ítélet így hangzik: Élet.
Ámen.

A Genezáret partján

A percek

Jelentéktelenek. Nem számoljuk őket. A hegyek, igen! De a porszemek? Az órák, a napok, az évek! De a percek?

Pedig percekben az élet. Ha az élet öröm, mosoly, derű, akkor a percek hordozzák az életet. Órákkal, napokkal, évekkel a szenvedést mérjük. A gyönyörnek csak pillanatai vannak. A játék önfeledt percei, a kacagás felvillanó pillanatai mintha azt mondanák: a percek hordozzák azt, amiért élni érdemes.

Két ember meghitt percei. A csönd bennünk és körülöttünk percekig tart csupán. Amit az élettől várunk, a percek adják meg.

A Világmindenség misztikus megtapasztalása meddig tart a költőknek, művészeknek? A döbbenet és az öröm? Vajon a célt – a versenyeken – nem a perc töredékében érik el? A halál több-e, mint egy pillanat?

Valld be, nem becsülöd a perceket. Észrevétlen folytak át szíveden, mint homokórán a porszemek. Ha a percek szeretnek, az élet szeret. A percek örömmel árasztanak el.

A percek az idő szívdobbanásai. Gyöngyszemek, amelyek számlálatlanul hullanak eléd. Ki veszi fel? Ki éli át mindegyiket?

Mindig az éveket reméljük, az években tervezzük. A perc sok-sok öröme közben kisiklik életünkéből. A vágyott évek soha nem jönnek el. Az élet percekben siet és áll eléd. A percben *most* élhetsz. A múlt elment. A jövő még nincs itt. A perc a tiéd! A perc az, amit átölelsz és téged birtokol.

A percek az idő konzszekrált morzsái.

Az örömet hordozzák.

Vegyétek és egyétek.

Örömmel csak így élhettek.

Az órák

Az órák másként telnek-múlnak el, mint ahogy az óra jelzi karodon. Átélt óráidról semmit sem mutat a kis- és nagymutató. Az átélt órákban nem ketyeg az idő.

Az idő múlásának legmindennapibb megélése az óra. Hosszúságuk, rövidségük attól függ, mi történik veled. Még fontosabb: mi történik benne? Mít tud jelezni bármilyen óra arról, amiről te így szólsz: gyönyörű óráim voltak! – vagy: nehéz órákat éltem át.

Az óra nem siettet, mint a perc, de nem is ér rá annyira, mint az év. Az óra az idő leghétköznapibb arca. Talán ezért képes örömet adni.

Ha öröm az évek múlásában megragadni nem változó énedet, az órák pataksodrásában éppen a változást szeretheted.

Minden órának más arca van. Magad is óráról órára változol. Előbb kacagtál, a következő órában zokogás ráz. Változatlan éned ezernyi hangulata, ötlete, gondolata, érzése az órák hullámverésében vetődik fel. Tudásod bővül. Az ész és tapasztalat minden újat megragad. Szűkíti emlékezeted a felejtés. Óránként változik kapcsolatod az emberekhez.

Nincs mutatója, hangtalan az óra, amely

lényedben múlik és abban változol.

Az órákban a *változás* öröme.

Múljanak csak az évek. Van benned valami múlhatatlan. Változásokban ugyanaz a valaki. Az évek erősítsék állandó éned. Van mélyedben, amit az idő nem érinthet. És ami az időtől érinthetetlen, anyja lehet az állandó, csöndes örömmek.

Az évek

Sok vagy kevés? Az életből soha nem elég. Éveid meg vannak számlálva. Hatvan év, hetven év, talán nyolcvan. Ennyi karácsony, ennyi névnap. Semmi több.

Számoljuk az éveket. Miért? Számolva sem lesz több, nem lesz kevesebb. Mit mérünk az évekkkel? Az életet. Ám nem az évektől függ az élet lényege, hanem attól, amit átéltél. Hogy fiatal vagy, öreg, éveid mit beszélnek erről? A *belső idő* jelez, amely nem mérhető.

Mit jelentenek az évek? Jönnek és mennek. Te maradsz. Marad benned valami, ami állandó. Minden évet te hordoztál, hordozol és élni fogod. Az évek ajándékoznak meg élménnyel, tapasztalattal és azzal, hogy van lényedben, ami Állandó. Valami, ami nem kettő és nem negyven éves. Évektől mentesen időtlen.

Az nem valami benned, hanem *valaki*, amely kimondja: én. Az én magja állandó. Érzed. Te élted át a gyermekkort, most éled a jelent és ugyanaz szenved el a halált, de az elmúlástól érintetlen marad. *Örökre*.

Évek, múltjak csak, múlások nem riaszt. Hiszen éppen arról győz meg: van állandóságom, és éppen én, aki hordozza az évek történéseit. Állandóságom jelez, más, több vagyok, mint a növények, az állatok. Több és másabb, mint a tárgyak. Én.

(Mác István *Örülj velem* c. könyvéből.)

Keresztury Dezső

Messze

Határtalan Ég fölöttem,
jaj, de messze elköröztem!
azt sem tudom, meddig, hová,
bár az Isten megmondaná!

Erdő, mező nyitva, tárva,
nincs közepe, nincs határa,
vágym kettős, hármast utja
jobbra, balra messze futna.

Keresem, seholse látom,
hol lenne megnyúgásom;
járok a világba veszve;
honnant estem ilyen messze?

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Móra László Tibor
Kajántó

A másság mint homoszexualitás

Alapige: Róma 1,28–32

Napjainkban sokat beszélnek a másságról, a másik ember tiszteletéről, az emberi jogokról, amelyek által biztosítani kell mindenki számára, hogy úgy éljen, ahogy kultúrája, hagyományai, vagy éppen saját akarata diktálja. E jogok között van egy sokak számára tabunak, mások számára pedig bűnnek számító dolog. Ez egyeseknél egyfajta megnyilvánulása a másságnak, amit – az emberi jogok normái szerint – el kell fogadni és tolerálni kell. Ez a homoszexualitás. Annyira forró ez a kérdés, hogy a parlament törvényt akar hozni a homoszexuálisok jogairól. Eddig három szót használtam ezzel a dologgal kapcsolatban, tabu, jogok és bűn. Nem véletlenül került ide ez a három fogalom.

– *Tabu.* Az elmúlt időszakban nem lehetett beszélni róla. Mivel nem beszéltek, sokan azt mondták, hogy nincs. Ez volt a hivatalos álláspontja a kommunista rendszernek. Sokak szerint ez a téma még ma is tabunak számít. Nem illik beszélni róla, ezért nem is létezik. A három fenti hozzáállás közül ez a legrosszabb. Nem szabad struccpolitikát folytatni, mikor erről a témáról van szó. Igaz, hogy nem egy általános jelenség, de létezik, és az egyház állást kell hogy foglaljon ebben a dologban, a Szentírásra alapozva.

– *Jogok.* Egyes nyugati országokban különböző jogokat kapnak a homoszexuálisok. Például házasságot köthetnek homoszexuális párok, gyerekeket fogadhatnak örökbe stb.

– *Bűn.* Sokan ezt bűnnek tekintik. De aki ezt így fogja fel, arra mindent rákiáltanak: haladásellenes, maradi, konzervatív, jogsértő stb. De vigyázni kell, mert más a bűn az emberi jog szempontjából és más Isten teremtési rendje szempontjából.

Mi tulajdonképpen a homoszexualitás?

Próbáljunk választ adni, megvizsgálni különböző tudományok hozzáállását a dologhoz.

– *Orvosilag:* betegség. Sokan betegségnek tekintik. Vagy pszichikainak, amely kezelést igényel, vagy szomatikusnak, örökletes bajnak gondolják, és ma már a génsebészet eszközével szeretnének segíteni az ilyen betegeken.

– *Jogilag:* tisztázatlan. Egyes jogalkotók elfogadják, és megpróbálják bizonyos jogi keretet adni számukra, hogy a társadalom ne bélyegezze meg őket, míg mások visszautasítják a homoszexuálisok jogait, és cselekedeteiket társadalom és erkölcs elleni bűnnek fogják fel, amit büntetni kell.

– *Szociológiailag:* kisebbségnek tekintik őket, akikről tanulmányokat lehet írni, akiket foglalkozni kell.

– *Teológiailag:* mivel bibliaórán tárgyaljuk ezt a dolgot, teológiailag kell megfogalmazzuk, hogy mi minek tekintjük ezt. Az Istentől kapott kijelentés alapján ki kell mondanunk, hogy a homoszexualitás bűn, és ezt a nézetet erről a dologról minden hívő keresztyén ember nyíltan vallhatja. Ez is emberi jog!

Milyen alapokon lehet ezt elmondani? A Szentírásban több helyen találunk utalást a homoszexualitásra. Például a 3Móz 18,20 és 20,13-ban az olvasható, hogy az ilyen ember halállal lakoljon, az 1Kor 6,9 szerint az ilyenek nem öröklik Isten országát. Mind-

ezek alapján határozottan ki lehet mondani, hogy bűn, még akkor is, ha ezért megbélyegzik az embert, hogy nem tartja tiszteletben az emberi jogokat, a másságot. Számunkra egy jog létezik. Az isteni kijelentés, ami nem idejelmű. Nem lehet azt mondani, hogy csak akkor szólt a világhoz, ma pedig más normák határozzák meg az emberek életét. Isten Igéje nem változik, az mindig ugyanaz marad. A jót jónak és a bűnt bűnnek nevezi.

A mai ige alapján is el lehet ezt mondani. Isten megengedte a bűnösöknek, hogy ilyen dolgokat cselekedjenek, de „el is veszik tévelygésük méltó jutalmát” (Új fordítás). A Szentírás nem boszorkányégetésről vagy pogromokról beszél, hanem arról, hogy Isten kezében van az ítélet, Ő megítéli azokat, akik eltérnek az Ő akaratától, teremtési rendjétől. Sőt, azokat is megítéli, akik ezekkel egyetértenek (32. v.).

Mi Isten büntetése? Az, hogy az ilyenek nem öröklik az Ő országát. Ez az Isten által kirótt büntetés. De ha jól megnézzük a mai világot, akkor a földi életben is van egyfajta büntetés azok számára, akik így cselekednek. Az AIDS, mint halálos betegség. Diákkoromban egyik tanárunk tette fel a kérdést, hogy mit gondolunk, miért van az AIDS. Mikor tanácstalanul néztünk egymásra, azt mondta, hogy Isten most ezzel akarja megbüntetni a túlzott szabadosságot, a kicsapongó életvitelt, s ezzel akarja a tévelygőket visszatéríteni az általa adott teremtdi rendhez.

Ezek mellett azonban még más veszélyek is fennállnak. Említettem, hogy egyes országokban „házasságot köthetnek”, és gyermeket fogadhatnak örökbe. Például az ilyen családban felnövä gyermeknek az életében milyen családmodell alakul ki? Hiányzik az anya vagy az apa a családból. Nincs példaképe. A kisgyermek tudat alatt utánozza a szüldjét. A fiú az apát, a lány az anyát. Ha ilyen lát maga előtt, számára ez lesz a természetes. Hol van az engedelmesség az isteni parancsnak: „szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet” (1Móz 1,28), és hol van a bibliai családmodell: „elhagyja a férfiú az ő atyját és az ő anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek egy testté” (1Móz 2,24)?

Mit tehet az ember az ilyenekért? Mi lehet a mi feladatunk? Felhívni a figyelmet a veszélyre, arra, hogy bűn az, amit tesznek. Nem nekünk kell ítéletet mondanunk, hanem Isten az, aki megítél mindent. Ezt is. Mi hirdetjük számukra az Isten által adott teremtdi rendet, a keresztyén családi élet szentségét, s ezen túl a bűnbocsátó Jézus szeretetét és a megtérés lehetőségét.

Vitaindító kérdések

1. Miért ennyire fontos egyeseknek, hogy a Szentírás tanítását kirekesztve hozzanak határozatokat?
2. Miért ennyire gyenge az egyházak szava a társadalomban?
3. Hogyan tudjuk legyözni előítéleteinket, és hogyan tudunk imádsággal, Isten igéjével, krisztusi érzülettel feléjük fordulni?

Rádioprédikáció

Berger, Fritz

„Nagy örömet szerzel neki”

Alapige: Ézsaiás 9,3

Isten azt akarja, hogy gyermekei örvendezők legyenek. „Örüljete az Úrban mindenkor” (Fil 4,4), ez éppen olyan parancs, mint az, hogy „ne lopj”. Ha nem örülök, éppúgy vétkezem, mintha lopnék. Talán erőlteted az örömet, de ez nem akar sikerülni. Az embernek ismernie kell saját ereje határait. Egykor én sem tudtam örvendezni, akármennyire erőlködtem is, ma azonban már mindenkor tudok örülni. Ha az ember valóban oda-szánja magát az örömré, tág térre jut, amelyen sok mindent felfedez. Korábban nem is sejtettem ezt. Sajnos, az ember többnyire csak akkor örvendezik, amikor jól megy a sora. Ha nem, akkor szomorkodik. Pedig így van megírva: „Örüljete . . . mindenkor.” Tehát? – Nekem megmutatta Isten, hogy minden a javamra van, ha mégoly fájdalmasan érint is valami. Nem baj, ha itt nyomorúságok között visz az utam, ha ez felkészítés az örökkévalóságra. Ugyan, mi is ez az élet? Pára, amely elszáll. Nagyon jól akarunk élni ebben a világban. Kényelmesen és szépen berendezkedni, s akkor itt van a földön a menny, és nincs másra szükségünk. Te is így vagy vele? Remélhetőleg nem. Sokan teszik ezt, berendezkednek, egyre csak berendezkednek, s végül nincs kedvük meghalni. Így kötődnek sokan szinte észrevétlenül újra a földiekhez. Ezért áldott dolog, ha jönnek a nyomorúságok: ezek rendszerint felébresztenek. De vigyáznunk kell, hogy a nyomorúságban is dicsérjük Istent, és ne zúgolódjunk Ellene. Ezért akármilyen hevesen tombolnak is a viharok, amelyek pusztulással fenyegetnek, ha hittel feltekintünk, akkor megvisszatalódunk minden ínségben s a halálban.

Keresztelési igehirdetés

Antal István, ny. lelkipásztor

Barót

A teljesség ígérete

Alapige: Máté 28,18–20

Kedves Testvéreim! Az apostoli hitvallás egyik tétele az egyetemes keresztyén anyaszentegyház létéről beszél, s ezt egy kissé részletesebben tanítja a mi református hitvallásunk, a Heidelbergi Káté. Itt hangsúlyt nyer, hogy „Isten Fia... igéje és Szentlelke által magának igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereget gyűjt”. Ez a sereg képezi Isten anyaszentegyházát. Azóta is itt nyer hitben életteret azoknak sokasága, akik a keresztség sákramentumában részesülnek, és így beoltatnak a nagy közösségbe. Ezt a sákramentumot az Úr Jézus szerezte azáltal, hogy hozzánk jött és szólott az övéihez. A földön lakó gyermekeihez jött a mennyből való alászálláskor, s az üzenet így hangzott először az emberi közösséghez, hogy ti ne féljetek, nagy örömet hirdetek néktek.

Az Ige így kezdődik: „És hozzájuk menvén Jézus szóla nékik, mondván”. Hozzánk, de most hangsúlyozottan hozzátok és nem csak az egykori tanítványokhoz – jött és szó-

lott Jézus. Jézus a történelemben gyakran üzenet formájában szól az övéihez. Most a megkeresztelendő kisbaba által üzent nektek. A világirodalom egyik jelentős alakja (Tagore) mondja, hogy „Minden újszülött gyermek azt az üzenetet hozza, hogy Isten még nem vesztette el a bizalmát az emberek iránt.” Tehát Isten a bizalmát a gyerekek által belétek helyezte, mint szülőkébe. De nézzük meg a továbbiakban, hogy az Úr Jézus szavait miképpen hatja át, határozza meg a teljesség ígérete, illetve annak igénye. A keresztségben nincsen semmi féllegeesség, ami általában jellemző az emberre. Jézus a teljességet akarja. Elmegy a végsőkéig. Azt kívánja, hogy a megkeresztelt személy egészen az övé legyen már most s majd egykor odaát.

Jézus kimondja, hogy Isten teremtett világában neki adatott *minden* hatalom. Nem osztja meg hatalmát senkivel, semmivel, sem mennyen, sem földön. A mindent legyőző szeretet hatalma alá tartozik ez a megkeresztelendő gyermek is. E minden hatalmat magába rejtő erőből hangzik az időknek végezetéig a küldetés a tanítványokhoz: elmenvén tegyetek tanítványokká *minden* népeket. Jézus ismeri a népek sokaságát. Az emberi gondolkodás szerinti sokféle előítélet és megkülönböztetés nála ismeretlen. Mind az övéivé kellene legyenek, mert mind Isten teremtményei. Sem pozitív, sem negatív megkülönböztetés nincs. A nyilvántartása pontos, egyetlen személy vagy egyetlen nép sem marad ki belőle. Így keresztelünk a teljes Szentháromság nevében, hogy mindenki egyformán részesüljön az Atya gondviselésében, a Fiú váltságmunkájában és a Szentlélek megszentelő erejében. Ezek a végsőkéig elmenő ígéretek Jézustól erednek. Bennük Krisztus azt az igényét hangsúlyozza, hogy tanítsuk meg a felnövekvő gyermeknek *mindazt*, amit Ő parancsolt. Isten parancsolataira nem szabad úgy tekintenünk, hogy azok között vannak jelentősebbek és jelentéktelenebbek. Ez gyarló emberi megítélés lenne. Egyik rendelkezésnek áthágása nem kisebb, mint a másiknak az áthágása. Az egész törvény benne van az Úr Jézus által adott nagy parancsolatban: szeresd Istent és szeresd felebarátodat!

Végigtekintve a szerzetési ige alapján elmondottakra, Jézus a nagy ígérettel fejezi be örök érvényű tanítását, mikor így szól: „ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig”. Időben is a teljességre utal. Ezt az ígéretet az tette, aki így kezdte tanítását: enyém minden hatalom. A mindenek Ura gondviselése alá vont mindnyájunkat. Az Övé vagy te, az Ő nevét hordozod, Ő veled van és veled marad. Nem csak alkalomadtán, hanem mindenkor a világ végezetéig. Mennyi oltalom, mennyi biztonságérzet ez szülőnek és gyermeknek egyaránt.

A keresztségben tehát Jézus Krisztus mindezt felkínálja nektek és kisgyermeketeknek. Ezért a keresztelő nem csak egy kedves családi ünnepség, nem csupán egy társadalmi szokás, vagy hagyományápolás, hanem a sákramentumban való szent részesedés. Így fogadjátok hát mindnyájan ezt a szentséget feladataival és boldog ígéreteivel együtt. Ámen.

Temetési igehirdetés

Gudor Péter
Aranyosgerend

Elég néked az én kegyelmem

Alapige: 2Korinthus 12,7–10

Elég néked az én kegyelmem. Így szólt az Úr Jézus, ahhoz a Pálhoz, aki azért könyörgött hozzá, hogy távozzék el tőle az a tövis, mely testébe adatott s ne kínozza, ne gyötörje őt tovább.

Jézus a tövist nem távoztatta el Pál testéből. A tövist, legyen erőtelenség, gyengeség, betegség vagy egyéb, továbbra is Pál testében hagyta. De így szólt Pálhoz: „Elég néked az én kegyelmem.”

Gyászoló család, keresztyén testvéreim, ha keresztyén testvérünk földi életének eltelt napjaira gondolunk vagy a magunk életének eltelt napjaira tekintünk, azt mondhatjuk, hogy elégedetlenek vagyunk a körülöttünk folyó étellel. Ő nem volt megelégedve sorsával, nem úgy tervezte életét, ahogy lefolyt. Mi is sokszor hasonló helyzetben vagyunk, nem lehetünk megelégedve munkánk eredményével. Testvérünk is, mi is több szeretetet várunk s kevesebb ellenségeskedést, több alázatot, kevesebb fennhéjázást, több szolgálatot, kevesebb önzést, több munkát Isten dicsőségére, kevesebbet a magunk dicsőségére. Elégedetlenül állunk meg itt e koporsó mellett, mert az életben nem látjuk eléggé az összetartást, az egymás iránti segítőkészséget, magyarságtudatunk áldozatokra ösztönző erejét.

Egyszóval betegek vagyunk, testileg-lelkileg egyaránt. Keresztyén testvérünk nem háromszor, mint Pál apostol, hanem számtalanszor könyörgött az Úrhoz: vegye el a tövist a testéből. Ezeket a töviseket ő nem tudta, mi sem tudjuk legyőzni, semmissé tenni. Gyengék vagyunk erre. Isten vigasztalása ma felénk is ez, ami volt keresztyén testvérünk földi életében is: „elég néked az én kegyelmem”.

Isten nem vette el a töviseket az ő földi életéből, de a tövisek között megáldotta az Ő kegyelmével azzal, hogy gyermekévé fogadta, azzal, hogy megbocsátotta bűneit, azzal, hogy megajándékozta az örök élet koronájával.

Legyen elég a sok elégedetlenség között – itt a koporsó mellett – az Ő végtelen szeretete. Ez a szeretet adjon békességet nekünk akkor is, ha nem értjük akarátát. Bízunk benne, mert Ő Édesatyánk, aki minden rosszat javunkra tud fordítani. Bízunk abban, hogy az Ő dicsőségét munkálják még a tövisek is.

Továbbá így szól az Úr: mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.

Miben látja Pál az Isten erőtelenségének a diadalát? Abban, hogy a bántalmazásban, szorongatásban, nyomorúságban, üldöztetésben, melyet Krisztusért szenvedett, nem neki kellett bosszút állnia, hanem mindent az igazságosan ítélő Bíróra hagyhatott.

Ha valakit bűnéért bántalmaznak, csalásért, lopásért méltóképpen részesül a büntetésben. De ha valaki 40-et kap egy híján, azért mert Isten Igéjét prédikálja, mert Istennek engedelmeskedik, azt Krisztusért bántalmazzák. Akit így bántalmaznak, az lemondhat a viszont erőszakról, hogy Isten erőtlensége lehessen láthatóvá. De hányan épp azáltal tértek Istenhez, hogy szenvedés közben megismerték Isten irántuk való szeretetét s egyben ezt az „erőtlen erőt”.

Az anyagi nyomorúság, nincstelenség, kilakoltatás, vagyonek Kobzás idején is lehetett Istenre hagyatkozni. Hány tönkrement ember talált Istenre ilyen körülmények között, meglátta az erőtelenség által győzedelmeskedő Istent s megtanulta dicsőíteni az Urat?!

Nyomorúság a betegség, de hány beteg hívja segítségül az Urat, Isten nevét! Itt e korporsó körül csak néhányan vagyunk, de e néhány ember által hirdeti Isten az Ő megtartó erejét és kegyelmét.

Az üldöztetés szintén ott volt keresztyén testvérünk életében. Becsületességéért, hitéért, egyházunkért, nyelvünkért, fajtánkért való üldöztetés volt ez. De ezek által is Isten előbbre vitte a maga dicsőségét.

Minden erőtlenség, mely előbbre viszi Isten dicsőségének ügyét azt jelenti, hogy Istennek nincs szüksége a mi ügyességünkre, sem a mi bátorságunkra, sem a mi kiállásunkra, sem a mi okoskodásunkra. Ő ezek nélkül, az Úr kereszthalála által, amikor Krisztus a legerőtlenebb volt, akkor vívta ki a maga dicsőségét, s vitte véghez a megváltás nagy művét. Nékülünk, a mi erőtlenségünk idején vitte és ma is ekkor viszi végbe a maga nagy művét, Isten országának terjesztését, az Ő győzelmét. Ezért mondhatjuk Pálal és vallhatjuk elköltözött testvérünkkel együtt: Amikor erőtelen vagyok, akkor vagyok erős; akkor tudom szolgálni leghatásosabban Isten dicsőségét. Ámen.

Keresztury Dezső

Délkelet-Európa

Történelmi epigramma vázlata

Róma limesein megtört a Szytepp hullámverése; –
föladták őket, s nomádok harctere lett a térség; –
földrészeket egybeszövő vérkörök útjait védte aztán
a Kárpátok övében mindig újraépülő ország,
míg csak a megnyílt Nyugati Óceán magára nem vont
minden érdeket: – azóta a világerők árapályán
komp-országok sodródnak itt kaloda-szigetként; –
Legfőbb Hatalmak kardja, alkuja, lánca alatt
csak lélek s törekvő nép tehetne csodát; de
mert forradalmi szabadságharcokban véreznek el,
a fű s néhány véletlen szálfa túlélni tanít csak:
nem ölni, de egymást elfogadó türelemmel
kivárni, a jó békességért tusakodva.

Részletek Wesselényi Miklós *Balítéletekről* című könyvéből

Élő s mozgó világban kétféle az erő, *testi és lelki*.

Egybe mérkőzve az utolsó meggyőzi az elsőt, s a leghatalmasabb testi erőnek, bármi ellenállhatatlannak látszik is, ez többnyire felibe kerül s meggyőzi a lelki erő.

Az ember testi ereje mily csekély, inai mi gyengék az állathoz képest, erő érzése dagasztja ellenben a hatalmas s merész oroszán tagjait, félelmet terjeszt előtte rettentő tekintete, vér festi nyomait, de egy észvezette ujj mozdulata földre teríti az állatok hatalmas királyát.

A töredékeny ember megmérkőzik a szélvész dúló hatalmával. Gyenge kézmíve a tenger bor[z]asztó dühének ellenáll. Az eget villámai zúzó hatalmától lelkierő fosztja meg.

Ez az emberben s rajta kívül lévő testi és lelki vagy erkölcsi erőknek egymásközi állása.

Magában az emberben pedig, ha a testi s lelkierő külön vál[ik], gyenge lesz egyik a másik nélkül; ha ellenségesen összecsap, megemészti egymást, és csak úgy hódol minden a hatalmas embernek, csak úgy ura ő a világnak, ha azon két erő egybe van kötve illő súlyegyenben s egymást segíti.

A társaságban a testi erőnek segédje, vezére és pótlékja a lelkierő; ott kezdi ez munkálkodását s fejt ki dicső hatalmát, hol elalélva amaz már továbbra nem mehet.

De csak testiképpen hatalmas s durvaságában vad erő gyakran összeütkezik az erkölcsi miveltebb s mivelésre törekedő erővel. Amaz kénytelen ennek magát alávetni, különben megvonja ez segedelmét. Az erkölcsi erő lévén elsőbb, azaz erősebb, nem hódolhat a vad erőnek; vagy uralkodni kell neki, vagy megszorodva költözik el. Ha a vad erő uralkodik, öngyengeségeivel küszködve magát emészti; mindenütt meztelenség s gyenge oldal nyilatkozik: de ha a lelkierő parancsától függ s annak követi vezérségét, kettőzötve éled fel újra. Ebből következik, hogy *a társaságnak valódi halalma erkölcsi erejében van*. Amint ez nő, úgy fejlődik s öregbedik a társaságnak is ereje s jóléte.

Legelső talpköve s alapja tehát minden polgári alkotmánynak a *lelkierő miveltsége*.

A munka pedig az, miben a lelkierő behatásának legtöbb sikere, legbizonyosabb foganatja van.

Munka, lelkierővel szövetkezvén szüli a miveltséget, a polgári társaság csinosodását s egész jólétét, és így:

Mentől miveltebb, minél csinosultabb egy nemzet, annál erősebb és hatalmasabb.

Ennélfogva *egy nemzet meggazdagulásának egyedüli kútfeje lelki miveltsége*. Oly kútfe ez, melynek forrása egyébképpen ki nem pótolthatatik, de amely soha ki nem szárad. Áll ezen tiszta kútfeje a nemzeti gazdagságnak, vagyis maga a nemzeti gazdagság áll a minél több s hasznosabb tudásnak s ismereteknek minél többekkel közös s kiterjedtebb birtokában.

Az eszmélés mezője minden tudományoknak, minden találmányoknak s minden ismereteknek. Valamely nemzetnél a többség eszmél, gondolkodik, hol a tudományos mivelődésre mód, a hasznos találmányokra inger van, hol a lélek kifejlődése útját homály nem borítja, vagy sarampók nem zárják: ott a szabad gondolkodhatás, annak szabad kifejezése s másokkali közlésének véde alatt kifejlődnek a lelkierők, az ember maga dicső méltóságában jelen meg, mint földi teremtő, tenyész, virágozik minden [a] kezei közt, éled minden körében. A múlt korok szerencsés és szerencsétlen tapasztalásait ön merényeivel összekötve használja, a más nemzetek találmányait ismervén azokra újakat épít. Helyzetének kedvező oldalait meg tudja ismérni, s annak, valamint önmagának is

hibáit s gyengeségeit átlátni elég tiszta szemei lévén, gyarapodhatásának akadályait – akár magában, akár azon kívül legyenek – akarja, tudja elhárítani.

Hol valódi lelki míveltség van, s az ész világít, oszlani kell ott az előítélet homályának, nem uralkodhatik ott balvélemény, vak indulatok vad csapongási lecsillapodnak, s nemtelen ösztön, aljas tekintet nem fékezi a lélek legszebb szárnyalatait. Ezek által leomolván azon hatalmas gát, mely a nemzetek előlépését leginkább akadályozza, belső erején s hatalmán alapított nemzeti létel gazdagsága által teljes mivoltában áll s örökösül. Az éghajlat, fekvése, földje áldását lépesedésére fordítja. A mezei gazdaság, ki lévén a kényszerítés és előítéletes szokások zsibbasztó terhe alól mentve, gyümölcsözve gyarapszik: mert a munkás ész s az önhasznáért iparkodó igyekezet a dolgozó erőket, karokat kettőztetni, sokszorozni képes. Az ész-szülte művészség s mesterségek virágoznak, valamint a kereskedés is, mely hasonlólag csak az ész nemző s a munkásság tenyésztő ereje által jöhet életre.

Ezen lelkierő szülte gazdagságnak pedig tápláló dajkája a munka. Ennek tápláló ereje csak a jól elrendelés által fejlődik ki.

A munka jó elosztása s ezáltal az erőnek megsokszorozítása éleszt, eszesít, lépesít mindent.